

VINERI • 21 MAI 2004 • ANUL LIV NR. 21

FOAIA românească

FONDAT ÎN 1951

70 FOAIAPI

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Cupa Prieteniei, prima dată la Pocei

Schimbarea paradigmei

„Mă bucură să am relații bune cu oamenii”

CALENDAR ORTODOX

24 mai, luni – Cuv. Simeon cel din Muntele Minunat; Sf. Mc. Serapion și Marciana.
 25 mai, marți – † A treia aflare a capului Sfântului Ioan Botezătorul; Sf. Mc. Celestin.
 26 mai, miercuri – Sf. Ap. Iuda; Sf. Sfinții Ap. Carp și Alfeu; Sf. Mc. Averchie și Elena.
 27 mai, joi – Sf. Mc. Iuliu Veteranul. Sf. Sfinții Mc. Terapont, Alipie și Eladie.
 28 mai, vineri – Cuv. Nichita al Calcedonului; Sf. Mc. Eladie și Eliconida.
 29 mai, sâmbătă – Cuv. Mc. Teodosia; Sf. Mc. Olivian episcopul și Alexandru, episcopul Alexandriei. (*Sâmbăta Morților – Moșii de vară*)
 30 mai, duminică – (†) Pogorârea Sfântului Duh; Cuv. Isaachie Mărturisitorul și Varlaam; Sf. Mc. Natalie.

Din credințele poporului

În ziua de Ispas, să nu dai foc și săre din casă; foc, pentru că tot anul vei avea hui, vor avea oamenii inimă rea în casă ca focul; și săre nu se dă, că, dacă ai vaci, nu vor avea smântână.

(Niculiță-Voronca)

AGENDĂ

24 mai

1889 – George Coșbuc a publicat în revista Tribuna poezia „Nunta Zamferei”, capodoperă a liricii sale.

1906 – a apărut primul ziar românesc din Basarabia care purta numele de „Basarabia”.

25 mai

1687 – s-a stins din viață Ion Căianu, cel dintâi care a pus pe note muzică românească.

1883 – a murit, la Stupca, jud. Suceava, compozitorul Ciprian Porumbescu.

26 mai

1488 – a început construirea Bisericii Sfântul Gheorghe de la Voroneț, ctitorie a lui Ștefan cel Mare.

1679 – a început construirea ansamblului arhitectural Mănăstirea Cotroceni, ctitorie a lui Șerban Cantacuzino.

2002 – a murit balerina Irinel Liciu, soția poetului Ștefan Augustin Doinaș; la aflarea veștii morții soțului ei, Irinel Liciu s-a sinucis lăsând un bilet: „Domnul și Dumnezeu meu, iartă-mă! Doinaș, dulcele meu, o prea mare iubire ucide.” Irinel Liciu, numele de scenă al Liei Silvia Popa, s-a impus ca una dintre cele mai talentate balerine române în anul 1957.

27 mai

1600 – Mihai Viteazul (1593–1601) a devenit „domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei”, realizând prima uniune a celor trei provincii române.

1840 – s-a stins din viață la Nisa, Nicolo Paganini, violonist și compozitor italian.

28 mai

1977 – a fost inaugurat Muzeul „Trophaeum Traiani” de la Adamclisi, restaurat de un grup de specialiști români.

29 mai

1940 – Liviu Rebreanu și-a rostit discursul de recepție la Academie, intitulat „Lauda țaranului român”.

1945 – a murit la București, într-un accident, Mihail Sebastian, dramaturg, romancier, eseist și critic literar.

30 mai

1431 – s-a stins din viață Ioana D'Arc, „fecioara din Orleans”, pe care, fiindcă avea vedenii și se credea mântuitoarea Franței, francezii au ars-o pe rug, acuzând-o de erezie și vrăjitorie.

1778 – a murit Voltaire (François Marie Arouet), filosof și scriitor iluminist, creator al așa numitului „voltairianism” – respingerea fanatismului, a prejudecăților, a intoleranței și a abuzurilor de orice fel și afirmarea rațiunii umane.

Ungaria

Aproape 100 de milioane ne costă alegerile minoritare

Curtea de control financiar de stat (ÁSZ) a dat publicității recent rezultatele aprecierii financiare a cheltuielilor din timpul ultimelor alegeri locale și minoritare.

La 20 octombrie 2002 au avut loc alegeri locale în peste 3.200 de locali-

tăți din țară. Concomitent, au fost alese 1.840 de autoguvernări ale minorităților naționale și etnice, dintre care 44 s-au constituit ca autoguvernări minoritare românești. Alegerile locale au costat bugetul de stat 4 miliarde de forinți. În lunile ianuarie-februarie

2003 au fost alese autoguvernările naționale ale celor 13 minorități, inclusiv Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU). Cheltuielile alegerilor minoritare au atins suma de 94 de milioane de forinți.

-tc-

Micherechi

Cercetări etnografice transfrontaliere

După cum v-am mai informat și în edițiile anterioare, în septembrie se va încheia acel program desfășurat cu sprijin Phare, care vizează cercetarea interferențelor culturale transfrontaliere. Programul comun de cercetare al Muzeului din Arad și al Muzeului „Munkácsy” din Bichișciaba analizează în șase sate din județul Arad și trei din Bichiș influențele reciproce pe care le au sau le-au avut culturile diferitelor naționalități care

trăiesc în această regiune. Ajungând la o nouă etapă, pe parcursul acestei săptămâni, munca comună de cercetare se desfășoară în județul Bichiș, în localitatea Micherechi – ne-a informat cercetătoarea Emilia Martin. În Ungaria se vor mai face cercetări în localitățile Aletea și Tótkomlós. Din sprijinul Phare în valoare de 50.000 de euro, cele două muzee își vor putea dezvolta și colecția de artă populară.

I. K.

Oradea

Artiști fotografi români de pretutindeni

Vineri, la 21 mai se va organiza, la Oradea, Primul Salon Internațional al Artiștilor Fotografi Români de Pretutindeni. La invitația Clubului Fotografic „Nufărul” din Oradea au răspuns mai mulți artiști fotografi, din mai multe țări unde trăiesc români. Din Ungaria va participa cu lucrări la

această expoziție colaboratorul săptămânalului nostru, Aurel Papp, care s-a înscris cu fotografii realizate la Giula și la Micherechi. Vernisajul expoziției va avea loc la 21 mai, cu începere de la ora 13.00, în Galeria Foto Art din Oradea.

- va -

România-UE

Stabilirea liberă în România a cetățenilor UE

Cetățenii statelor Uniunii Europene vor avea dreptul să se deplaseze și să-și stabilească reședința oriunde pe teritoriul României, beneficiind de aceleași drepturi de protecție socială ca și cetățenii români, a decis guvernul român printr-un proiect de lege, aprobat în ultima ședință. Actul normativ reglementează intrarea și șederea pe teritoriul României a cetățenilor unui stat membru al

Uniunii Europene, precum și a membrilor de familie ai acestora, care își stabilesc reședința temporară sau permanentă pe teritoriul României.

Astfel, cetățenii UE beneficiază de protecția generală a persoanelor și a proprietății, garantată prin Constituție și de toate drepturile și beneficiile acordate persoanelor angajate.

(TriplexNews)

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Fază încordată la „Cupa Prieteniei” de la Pocei

(Foto: Aurel Papp)

Euroregiune

Întâlnire la Triplex Confinium

La 22 mai, în localitatea Kübekháza din județul Csongrád vor avea loc lucrările Adunării Generale a Euroregiunii DKMT. În aceeași zi, la borna Triplex Confinium, se vor desfășura manifestările tradiționale, prilejuate de deschiderea granițelor între România, Serbia și Ungaria. Acestea vor consta, în general, în acțiuni culturale, concerte și muzică în aer liber. Cetățenii vor putea trece în Ungaria, România sau Serbia, prin punctul Triplex Confinium, două zile: în 22 mai, între orele 10–17, respectiv în 23 mai, între orele 11–17, cu documentele legale de călătorie.

- kaupert -

Seghedin

Despre conviețuire, la Catedră

Catedra de limba română și cercul studentesc din Seghedin a organizat marți, la 18 mai, o întâlnire cu prof. univ. dr. Klaus Bochmann, profesor la Universitatea din Leipzig. Domnia sa a susținut cu această ocazie o conferință cu tema „Aspecte ale conviețuirii în medii cu populație de diferite etnii”.

I. K.

**Încheierea
ediției:
marți, ora 18.00**

Sărbătoarea cărții la Budapesta

Pentru a unsprezecea oară, Centrul Congreselor din Budapesta a găzduit pe parcursul a patru zile Festivalul Internațional de Carte, la care au participat 17 țări. De data aceasta, invitații de onoare au fost scriitorii germani. Astfel, publicul s-a putut întâlni cu marii oameni de litere *Günter Grass, Ingo Schulze, Paul Maar, Herta Müller* (originară din România), dar și cu marii scriitori maghiari: *Kertész Imre, Konrád György, Eszterházy Péter, Göncz Árpád* etc.

România a fost reprezentată prin standurile organizate de Ministerul Culturii și Cultelor și de Editura Institutului Cultural Român. Așa cum ne-au declarat organizatorii, publicul cititor a fost foarte interesat de cartea românească, iar participările la lansările de carte de la cele două standuri a dove-

dit interesul pentru scrisul românesc. Pe un spațiu de 36 metri pătrați, standul Ministerului Culturii și Cultelor a prezentat 400 de titluri de carte și aproximativ 600 de volume. Pe lângă cartea subvenționată s-au prezentat și alte edituri particulare, pentru a fi cunoscute în spațiul maghiar. De menționat Editura Polirom, cu 80 de titluri și traduceri. Foarte vizitat a fost sectorul albumelor de artă dar și al lucrărilor de istorie, dicționare, carte pentru copii. Așa cum ne-a declarat doamna *Marilena Romanul-Guga*, consilier în cadrul Ministerului Culturii, în acest an interesul pentru standul Ministerului Culturii a fost deosebit nu numai din partea publicului, ci și a oficialităților maghiare.

Nu a lipsit nici lansarea de carte. *Victor Neumann*, scriitor timișorean, și-a pre-

zentat cartea editată la Editura Curtea Veche, „*Neam, popor sau națiune?*”, volum primit cu real interes mai ales din partea istoricilor și sociologilor.

Cea de-a doua prezență românească, Editura Institutului Cultural Român s-a prezentat într-un mod deosebit, nu numai cu cărți și reviste valoroase, ci și cu două lansări de carte. Poetul *Daniel Bănuțescu* și-a prezentat volumul de poezie „*Daniel, al rugăciunii*”, iar ziaristul *Ioan Matei* cartea „*Românii din Ungaria în 2004*”, volum foarte important pentru comunitatea noastră. *Daniel Bănuțescu*, poet al generației de după '90, a debutat în anul 1993 la Editura Cartea Românească, este tradus în limbile germană, engleză, franceză, sârbă. Din 1994 este membru al Uniunii Scriitorilor din România.

(Continuare în pag. a 5-a)

CONCURS

În atenția organizațiilor civile

Colegiile regionale ale Programului Național Civil au lansat în aceste zile concursurile la care se pot înainta proiecte pentru asigurarea cheltuielilor de funcționare al organizațiilor civile din Ungaria. Pot concura toate acele organizații civile și fundații care au fost înregistrate la tribunal înainte de 1 ianuarie 2003.

La concursul lansat de Colegiul Regional din Sudul Câmpiei, cu sediul la Bichișciaba, pot concura și organizațiile civile românești, care își au sediul și sfera de activitate în județele Bichiș sau Csongrád. Colegiul din Ciaba dispune de un fond total de 301 milioane de forinți și o singură organizație poate beneficia de maximum 7 milioane de forinți. Ter-

menul de înaintare a dosarelor de concurs este **14 iunie 2004**.

Asociațiile, organizațiile civile românești din Budapesta pot înainta concurs la Colegiul Regional din Ungaria Centrală, unde se vor distribui 761 milioane de forinți. În Capitală, termenul de înaintare a dosarului de concurs este **21 iunie 2004**.

Concursurile la care vor putea participa organizațiile civile românești din județul Bihor încă nu au fost publicate până la încheierea ediției noastre.

Documentația necesară pentru înscrierea la concursul Programului Național Civil poate fi găsită pe Internet, pe adresa www.nca.hu, dar și redacția săptămânalului nostru vă stă la dispoziție cu informații și formulare necesare.

Schimbarea paradigmei

„...Cultura fiecărui popor e măsura fericirii și a siguranței lui.”
(Simion Bărnuțiu)

Peste tot în lume, cei care trăiesc în minoritate consideră limba maternă, cultura și literatura drept cele mai eficiente mijloace de luptă pentru păstrarea identității naționale. Numai că instituționalizarea acestor mijloace, respectiv întemeierea și întreținerea unor instituții culturale necesită fonduri pe care numai statul este capabil să le asigure.

Pe vremuri, în epoca Austro-Ungariei, să zicem, minoritățile naționale erau sortite unei autarhii de rigoare, neprimind de la guvernele națiunii dominante nici un ban pentru dezvoltarea propriilor culturi. Când, la începutul anului 1870, Iosif Vulcan propune înființarea unei *Societăți pentru crearea unui fond de teatru român*, la Pesta aveau loc dezbaterile parlamentare legate de problema subvenției de stat a teatrului maghiar. Iosif Hodoșiu, deputat român, îmbrățișând inițiativa redactorului *Familiei* de a se întemeia un teatru pentru românii din Ungaria, cere să se voteze un sprijin de 200.000 forinți pentru acest scop. Un alt deputat român, *Vincentiu Babeș*, consideră că „dacă poporul respectiv nu ar putea ridica o astfel de instituție, o adevărată școală a vieții, din propriile sale puteri, statul are datoria să-l ajute...” Vulcan luptase mai bine de trei decenii pentru îndeplinirea idealului său, murind fără a-l vedea împlinit.

Biserica și școala erau susținute tot de către membrii comunităților în discuție. Decalajul socio-cultural dintre „națiunea dominantă” și „minorități” se explică și prin aceste realități dezolante și discriminări de tot felul. Prin urmare, minoritățile au dus totdeauna o luptă crâncenă pentru supraviețuire, iar când nu au fost capabile sau dispuse să se angajeze la o astfel de bătălie (vezi, de exemplu, perioada de după 1918), au dat în impas.

Să nu credem că în viitor va fi altfel! Să nu credem că statul va fi vreodată mai mărinimos, prominator! Minoritățile reduse la număr, deci lipsite de fondurile necesare pentru a-și putea subvenționa activitățile culturale leșină când aud de sumele mari pe care statul le pune la dispoziția ungarilor din străinătate. În această ordine de idei, restricțiile financiare introduse zilele trecute în urma cărora au fost reduse fondurile puse la dispoziția minorităților pentru acest an, inclusiv cele destinate editării săptămânalului nostru par nu numai șocante, ci și inadmisibile. Inadmisibile mai ales pentru cei care știu că, totodată, guvernul dovedește o maximă toleranță față de risipa de bani care se face în unele sectoare ale vieții minoritare. Este vorba de un fenomen cu care o comunitate care luptă cu demnitate pentru supraviețuire nu se poate împăca, fiind nevoită să abandoneze lăncezeala care a devenit dominantă în ultimul deceniu și să adopte o atitudine mult mai combativă. Este, cred, și cazul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.

Nimeni nu contestă importanța activității culturale pe care o desfășoară, dar toți factorii competenți și, mai ales, prezidiul Uniunii ar trebui să înțeleagă că majoritatea românilor din Ungaria a rămas, după 1994, fără reprezentanță politică. Formal ea există, dar în realitate nu. Iar după ruptura care s-a produs, suntem nevoiți să credem că interesele majorității pot fi susținute de Uniunea Culturală și Coaliția Românilor din Ungaria, ori de nimeni. Așadar, o schimbare a strategiei aplicate în ultima vreme este inevitabilă.

Dorim să credem că la ședința de sâmbătă, delegații Adunării generale, pe lângă problemele de pe ordinea de zi, vor consacra atenție susținută și chestiunilor grave cu care ne confruntăm și care nu pot fi ameliorate decât prin mijloace politice. Cea mai înțeleaptă politică este politica culturală – spunea Iosif Vulcan la sfârșitul secolului al XIX-lea. Ne este scârbă de politică, ca și marelui nostru înaintaș, dar fără o politică înțeleaptă și eficace nu vom reuși să ne satisfacem nici apetitul cultural. Schimbarea paradigmei în politica minoritară nu mai poate fi amânată, iar tribuna de dezbateri trebuie să fie *Foaia Românească*.

Din ce gospodăresc autoguvernările pe țară ale minorităților

La ultima ședință a Adunării Generale a Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, ținută la 3 aprilie 2004, s-a decis ca dreptul stabilirii indemnizației președinților și ai membrilor comisiilor AȚRU să treacă în competența Prezidiului. Astfel, despre indemnizația, adică despre salariile și onorariile pe care-i primesc deținătorii de funcții ai Autoguvernării pe Țară va decide de acum înainte Prezidiul. Relatările din presă despre ședința în discuție nu au pomenit concret, câți bani primesc pentru munca obștească reprezentanții din structurile AȚRU. Redăm mai jos tabelul subvenției de stat acordată în ultimii șase ani celor 13 autoguvernări pe țară ale minorităților naționale și etnice din Ungaria pentru cheltuieli de funcționare, inclusiv pentru acoperirea indemnizațiilor de la aceste organe.

Autoguvernare pe Țară Anul/milioane de forinți	1999. M Ft	2000. M Ft	2001. M Ft	2002. M Ft	2003. M Ft	2004. M Ft
Bulgară	17,2	19,0	22,0	24,2	34,3	34,3
Romă	135,4	148,9	171,2	188,3	214,9	214,9
Greacă	16,7	18,4	21,2	23,3	33,3	33,3
Croată	50,0	55,0	63,3	69,7	84,4	84,4
Germană	97,1	106,8	125,8	143,2	165,6	165,6
Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria	26,5	29,1	33,5	36,9	48,3	48,3
Poloneză	16,7	18,4	21,2	23,3	33,3	33,3
Armeană	16,7	18,4	21,2	23,3	33,3	33,3
Slovacă	50,5	55,6	64,0	70,4	85,1	85,1
Slovenă	19,6	21,6	25,0	27,5	38,0	38,0
Sârbă	24,5	27,0	31,1	34,2	45,3	45,3
Rusină	12,7	14,0	16,1	17,7	27,2	27,2
Ucraineană	12,7	14,0	16,1	17,7	27,2	27,2

Bugetul autoguvernărilor pe țară se completează cu venitul unor acțiuni primite în posesie în anul 1995, precum cu subvențiile obținute prin concurs de la diferitele fundații publice, cu scopul sprijinirii diferitelor programe concrete. Restricțiile bugetare ale Guvernului de la Budapesta, introduse în luna februarie 2004, nu au atins sfera autoguvernărilor minorităților, decât că subvențiile nominale pentru cheltuielile de funcționare au rămas neschimbate față de anul 2003. Conform prognozei Oficiului Central de Statistică, în Ungaria inflația se ridică la 6-7%. Reprezentanta românească, AȚRU, gospodărește anual un fond de 110-120 de milioane de forinți.

S-a înființat Agenția de presă a românilor de pretutindeni

Singura agenție de presă care adună la un loc știrile despre toți românii din lume, *Romanian Global News*, înființată în aceste zile, își propune să constituie un canal de știri preluat, prioritar, din comunitățile românești de peste hotare, știri care vor fi transmise constant către mass-media din România, Guvern, Parlament, Președinție etc. Același flux de știri îmbogățit și cu știri din România este transmis că-

tre mass-media de expresie românească din comunitățile românești de pretutindeni și către presa străină.

După cum îl definesc inițiatorii, scopul esențial al unei asemenea întreprinderi este „acela de a aduce realitatea românească de peste hotare în centrul atenției publicului larg din România”. Agenția cu sediul la București își propune să se adreseze mijloacelor mass-media din cadrul comuni-

tăților românești din statele vecine și din Occident, mijloacelor mass-media străine, mass-media din România, cărora le va pune la dispoziție informații pe bază de parteneriat, ambasadelor României, ambasadelor străine din România precum și altor instituții interesate.

După cum ați putut observa din unele scrieri publicate în *Foaia românească*, și săptămânalul românilor din Ungaria beneficiază de informațiile transmise de fluxul de știri RGN Press, contribuind cu aceasta la mai buna informare a cititorilor români din Ungaria despre activitățile, problemele românilor din diferitele colțuri ale lumii.

Agenția de presă a românilor de pretutindeni a realizat și un site pe Internet, la adresa www.rgnpress.ro, care oferă informații zilnice despre românii de pretutindeni.

(Mediafax)

Restituirea TVA la produse cumpărate în România

Conform hotărârii Ministerului de Finanțe din România, cetățenii străini vor putea solicita în viitor restituirea TVA la produsele cumpărate în România. Condiția este ca prețul produsului să depășească, împreună cu TVA, 2,5 milioane de lei, adică 65 de euro. Pe lângă aceasta, produsul trebuie scos din țară pe cale legală în maximum trei luni (cu documente vamale, la vămile rutiere sau aeriene) și să nu figureze pe lista obiectelor ce nu pot fi scoase din țară. O altă condiție este ca produsul să fie cumpărat la un magazin cu amănuntul ce poate elibera chitanță pentru restituirea TVA și să comercializeze mărfuri pentru care se poate restitui TVA.

Arad-Orosháza

Relații de vecinătate prin prisma artei

În a șaptea zi a lunii mai, în Galeria Orășenească din Orosháza a avut loc un vernisaj de expoziție cu titlul „Artă fără hotare I” a artiștilor plastici din județul Arad. Manifestarea s-a realizat din fonduri Phare, în organizarea comună a Asociației Relațiilor Culturale din Orosháza și Filiala din Arad a Asociației Artiștilor Plastici din România. Programul a fost deschis de *Gonda Géza*, președintele Asociației Relațiilor Culturale, după care a urmat *Fetser János*, primarul orașului Orosháza și *Bognár Levente*, viceprimarul Aradului. În cuvântările festive a fost apreciată inițiativa de a face cunoscută arta popoarelor învecinate și au fost prezentați artiștii români și maghiari, care și-au expus lucrările în cadrul acestei expoziții. Vernisajul a fost urmat de o sesiune de prelegeri despre arta plastică. Participanții au sădit apoi un „pom al artelor”, în curtea atelierului Grupului de Pictori din Orosháza.

Expoziția artiștilor plastici din județul Arad a fost deschisă de *Szekerny János*, critic de artă și membru al Asociației Artiștilor Plastici din România. Printre lucrări am avut posibilitatea să vedem frumoase creații ale artiștilor *Onisim Colta*, *Mihai*

Păcurar, Iosif Stroia, Ioan Tolan și alții.

Organizatoarea *Sárba Katalin* ne-a informat că se plănuiește și în continuare întreținerea unor relații bune de colaborare cu artiștii din județul Arad. Scopul principal al acestui proiect este ca artiștii județelor Bichiș și Arad să-și cunoască reciproc activitatea, să întărească apropierea spiritualității româno-maghiare, ne-a mai declarat organizatoarea.

Expoziția poate fi vizitată în Galeria Orășenească din Orosháza până la 28 mai.

- Im -

Sărbătoarea cărții la Budapesta

(Urmare din pag. a 3-a)

După cuvântul de deschidere rostit de *Mircea Opriță*, directorul Institutului Cultural al României de la Budapesta, doamna *Gabriela Matei* a vorbit despre activitatea literară a poetului Daniel Bănuțescu și despre volumele de poezie și proză editate, precum și despre premiile și participările sale la festivalurile internaționale de poezie. A urmat în continuare criticul literar și directorul Editurii Institutului Cultural Român *Daniel Cristea Enache*, care ne-a vorbit despre noua generație de poeți de după 1990, iar *Daniel Bănuțescu* în cadrul generației sale redescoperirea și își asuma din nou realitatea și realismul prin versuri uneori șocante, avangardiste, spectaculoase, ajungând prim volumul „Daniel, al rugăciunii” la o lirică religioasă în cel mai bun sens al cuvântului.

În cea de-a doua zi, la același stand al Institutului Cultural Român a fost lansată cartea „Românii din Ungaria în 2004” a ziaristului *Ioan Matei*, cuprinzând

interviuri cu personalități ale românilor din Ungaria. Volumul a fost prezentat de *Daniel Cristea Enache*, care a vorbit despre condițiile editoriale deosebite în care a apărut volumul, despre semnificația specială a acestei cărți, despre minoritatea română din Ungaria, despre factorii care influențează capacitatea de a supraviețui a minorității românești, de efortul fiecărui individ în parte pentru a-și păstra limba, tradițiile, religia, elementele constitutive ale ființei individuale. Au urmat doi dintre protagoniștii intervievați în cartea lui *Ioan Matei*: *Ștefan Frătean* și *Alexandru Ardelean*.

Ștefan Frătean a mulțumit Editurii Institutului Cultural Român și publicului prezent, a vorbit despre imaginea pe care această carte o trimite înspre România; informații, apeluri reale despre comunitatea românească, a vorbit despre importanța valorilor românești din Ungaria și încercările comunității de a integra aceste valori în universalitatea culturii românești. *Dr. Alexandru Ardelean* a vorbit despre

importanța acestei cărți care poate să contribuie la cunoașterea reciprocă dintre popoarele noastre, în special a elementului românesc din Ungaria. Domnia sa propune și o variantă în limba maghiară, oferind pentru aceasta tot sprijinul. În final, autorul volumului „Românii din Ungaria în 2004”, *Ioan Matei*, a mulțumit publicului prezent, a vorbit despre modul în care s-a născut această carte, despre ceea ce se vorbește în acest volum: asimilare, învățământ, libertatea cuvântului, integrarea în Europa, autorul sperând că această carte va rămâne în timp ca o mărturie despre comunitatea română din Ungaria, comunitate care, din păcate, este din ce în ce mai rarefiată.

Nu putem să încheiem aceste rânduri fără a aminti și o a treia prezență românească, sectorul publicațiilor românilor din Ungaria din cadrul standului Bibliotecii Naționale de Limbi Străine, sector care a cuprins noile cărți editate de românii din Ungaria.

Mihai Felician Cozma,
Budapesta

Lansare de carte la standul Editurii Institutului Cultural Român

Budapesta

„Granițe culturale – procese de adaptare”

Cu acest titlu se organizează o conferință științifică la Institutul de Cercetare a Minorităților Naționale și Etnice din cadrul Academiei Maghiare de Știință. La sesiunea de două zile, 26–27 mai, se vor dezbate

subiectele: receptivitatea în societate a definiției graniței; granița, ca model și metaforă în cercetările etnice; granițe etnice, relații interetnice; integrarea în societate a minorităților imigrante etc.

- va -

București

Un nou volum despre românii de pretutindeni

Palatul Cotroceni a găzduit în data de 11 mai lansarea numărului special „Romanians Abroad” (Românii din afara granițelor) al revistei „Romanian Journal of International Affairs”, realizat în cooperare de Ministerul Afacerilor Externe și Institutul Român de Studii Internaționale „Nicolae Titulescu”. Evenimentul s-a desfășurat sub înaltul patronaj al președintelui României – ne informează situl RGNPress.

Ion Iliescu a apreciat că această inițiativă reprezintă o legătură între toți românii din întreaga lume. Ediția „Romanians Abroad” cuprinde 52 de articole scrise de românii care se află în prezent în alte țări. Volumul îi reprezintă pe românii din Albania, Argentina, Australia, Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Cipru, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Ungaria, Olanda, Noua Zeelandă, Serbia, Spania, Elveția, Ucraina, Marea Britanie, SUA și Venezuela.

Despre comunitatea noastră, în „Romanians Abroad” a scris profesorul *dr. Gheorghe Petrușan* din Seghedin. Titlul studiului este „Pagini din istoria românilor din Ungaria”.

Președintele *Iliescu*, gazda evenimentului, a felicitat organizatorii și editorii acestei ediții spunând în cuvântul său că România a cultivat și cultivă în continuare relații de bună vecinătate cu țările din jur, dar că statele vecine trebuie să asigure păstrarea identității etnicilor români și să le acorde drepturile, conform legislației internaționale, așa cum și România a făcut-o pentru minoritarii țărilor respective, încă din 1990. „Nu pretindem să copieze modelul românesc, dar sperăm ca măcar drepturile elementare să le fie asigurate”, a mai declarat președintele *Iliescu*.

Ambasadorul *Gabriel Brânzaru*, coordonatorul Direcției pentru Românii de Pretutindeni din MAE și *Doru Frunzulică*, președintele IRSI, inițiatorii acestui proiect, au promis atât participanților, cât și invitaților că acest volum nu va fi unul singular și că în viitor, împreună și cu alte structuri instituționale cum ar fi Departamentul pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Cămarilor Primului Ministru, preconizează ca anual să apară o astfel de lucrare, utilă atât românilor din toate colțurile lumii, cât și cititorilor străini care se pot informa direct și obiectiv.

Ministrul de externe *Mircea Geoană*, care nu a putut fi de față la eveniment, a transmis românilor de pretutindeni mesajul de a fi uniți și de a încerca să se conecteze prin această lucrare și prin demersurile pe care le fac instituțiile din țară, la realitatea românească și la eforturile României de a adera la Uniunea Europeană și de a realiza, împreună cu expertiza pe care o pot aduce românii plecați în lume și reînțorși în țară, o Românie în care cu toții să-și găsească prosperitatea.

Ambasadorul Franței la București, *Philippe Etienne*, a evidențiat faptul că numai în Franța emigrația românească a contribuit și contribuie anual la bunăstarea țării sale, amintindu-i numai pe cei 5.000 de studenți care studiază anual la universitățile franceze, o parte din aceștia rămânând în Franța și numărându-se printre viitoarele elite culturale ale acestei țări. Aceștia însă au dreptul de a-și păstra identitatea spirituală și faptul că sunt departe de țară îi face să-și dorească și mai mult apropierea de aceasta măcar prin cultură. „Citind aceste articole, am realizat mai bine importanța pe care o au românii din lume nu numai economic prin transferul de fonduri pe care îl realizează anual și chiar și investiții, dar și cultural, la păstrarea și promovarea valorilor culturale românești în lume”, a mai spus ambasadorul francez.

Titus Corlățean, șeful Departamentului pentru Românii de Pretutindeni a arătat că revista dedicată românilor din străinătate permite o mai mare vizibilitate pentru românii din afara granițelor. *Eugen Uricaru*, președintele Uniunii Scriitorilor, a considerat că lansarea acestui volum care unește pe români confirmă maturitatea culturii românești.

- iova -

„El S-a înălțat la cer și stă la dreapta lui Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic, de unde va veni să judece viii și morții”

După ce a vorbit despre înviere, Sfânta Scriptură descrie înălțarea lui Cristos la cer – unde și acum El stă la dreapta Tatălui, călăuzindu-și Biserica și așteptând ziua în care Se va reîntoarce în putere pentru a judeca viii și morții.

Noul Testament face referire la înălțarea lui Cristos în multe texte. În Evanghelia după Ioan se face referire la înălțare de două ori, în manieră anticipativă. În Faptele Apostolilor, înălțarea Sa este descrisă așa cum a avut loc: „După ce a spus aceste lucruri, pe când se uitau la El, S-a înălțat la cer și un nor L-a ascuns din ochii lor” (Fapt. 1:9). Aceeași descriere poate fi găsită la sfârșitul Evangheliilor lui Marcu (16:19) și în Luca 24:51. Mai târziu, în epistole, se vorbește despre înălțare ca fiind împlinirea lucrării lui Cristos. Epistola către Evrei face referiri repetate la înălțarea lui Cristos și la poziția Lui prezentă din ceruri. În 1 Timotei, înălțarea este plasată în contextul mai larg al lucrării lui Cristos.

Faptul că înălțarea lui Cristos este menționată atât de des în Noul Testament este un indiciu clar al importanței sale. Dar acest lucru nu spune nimic despre motivele pentru care este atât de importantă sau despre modul în care se relaționează la noi. Totuși, versetele ne oferă și o explicație a semnificației învierii în trei mari domenii. Acestea sunt exprimate succint în bine-cunoscutele cuvinte ale Crezului Apostolilor: „El S-a înălțat la cer și stă la dreapta lui Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic, de unde va veni să judece viii și morții.”

S-A ÎNĂLȚAT LA CER

Primul lucru pe care îl sugerează înălțarea lui Isus la cer este ideea conform căreia cerul este un loc ce există în realitate. A spune că cerul este un loc ce există în realitate nu înseamnă că putem să îl descriem într-un mod adecvat, nici măcar cu ajutorul diferitelor simboluri biblice.

Unii au observat că datorită faptului că Dumnezeu este descris ca fiind doar duh – adică, neavând formă trupească – cerul ar trebui descris, prin urmare, ca starea de existență spirituală. Dar ideea că cerul este o stare și, în consecință, se află peste tot și nicăieri nu este ceea ce Biblia vrea să spună. În același timp, observăm că deși Dumnezeu Tatăl nu are o formă concretă, vizibilă, a doua persoană din Sfânta Treime are o astfel de formă. Isus a devenit om și rămâne Dumnezeu – om pentru totdeauna. Și noi vom avea trupuri la înviere. Trupurile noastre vor fi diferite de ceea ce cunoaștem acum. Ele vor fi ca și trupul înviat al lui Cristos, care putea trece prin uși închise, de exemplu. Totuși, ele vor fi trupuri reale, orice caracteristici tainice ar avea, iar ca trupuri ele trebuie să existe într-un anumit loc.

Cerul este locul unde vor fi trupurile noastre.

În al doilea rând, înălțarea lui Cristos ne vorbește despre lucrarea Lui prezentă, așa cum El Însuși ne-a învățat. Unul din aspectele acestei lucrări este *trimiteră Duhului Sfânt*, pe care nu trebuie să o înțelegem doar ca o trimitere trecută a Duhului Sfânt la Rusalii, ci și ca o trimitere prezentă continuă a Duhului Sfânt pentru a-și realiza lucrarea în lume. Isus a spus: „Vă este de folos să Mă duc, căci, dacă nu Mă duc Eu, Mângâietorul nu va veni la voi, dar dacă Mă duc, vi-L voi trimite” (Ioan 16:7). Un al doilea aspect este mijlocirea Lui pentru poporul Său. Epistola către Evrei dezbate pe larg această chestiune, arătând faptul că Isus are un rol de mijlocire pentru noi ca marele nostru preot ceresc.

În al treilea rând, vorbind despre lucrarea prezentă a lui Cristos în cer, ne aducem aminte de promisiunea făcută de El ucenicilor Săi, conform căreia S-a dus să pregătească un loc pentru ei (Ioan 14:2-4).

STĂ LA DREAPTA LUI DUMNEZEU TATĂL CEL ATOTPUTERNIC

Cuvintele Crezului Apostolilor ne spun nu numai că Isus „S-a înălțat la cer”, ci și că acum, după ce S-a înălțat la cer, „stă la dreapta lui Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic”. Faptul că Isus a fost *onorat* în acest fel este evident în multe texte din Scriptură. Evrei 1:3 este de exemplu: „El care este oglindirea slavei Lui, și întipărirea Ființei Lui și care ține toate lucrurile cu Cuvântul puterii Lui, a făcut curățirea păcatelor și a șezut la dreapta Măririi în locurile preînalte.” Deși El „avea chipul lui Dumnezeu”, S-a dezbrăcat pe Sine Însuși și a devenit „ascultător până la moarte” pentru mântuirea noastră. „De aceea și Dumnezeu L-a înălțat nespulșit de mult și L-a dat Numele, care este mai presus de orice nume, pentru ca, în Numele lui Isus, să se plece orice genunchi al celor din ceruri, de pe pământ și de sub pământ, și orice limbă să mărturisească, spre slava lui Dumnezeu Tatăl, că Isus Cristos este Domnul” (Filip. 2:9-11).

Poziția pe care Cristos o are la dreapta Tatălui ne vorbește și despre *autoritatea* prezentă pe care El o are peste lume și peste Biserică. Este autoritatea depre care a vorbit înainte de înălțare, dar după înviere. „Toată puterea (autoritatea) Mi-a fost dată în cer și pe pământ. Duceți-vă și faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în Numele Tatălui și

al Fiului și al Sfântului Duh. Și învățați-i să păzească tot ce v-am poruncit. Și iată că eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Mat. 28:18-20).

Întâi, să ne aducem aminte că atunci când Biblia vorbește despre „puterile” sau „autoritățile” din cer se referă, în general, la puterile spirituale sau demonice. Când vorbește despre biruința lui Cristos prin moartea și învierea Sa, Scriptura desemnează același puteri. „Căci noi n-avem de luptat împotriva cărnii și a sângelui, ci împotriva căpeteniilor, împotriva domniilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății care sunt în locurile cerești” (Efes. 6:12). De asemenea, să ne gândim la versetele de la începutul epistolei, care vorbesc despre mărirea puterii lui Dumnezeu „pe care a desfășurat-o în Cristos, prin faptul că L-a înviat din morți și L-a pus să șadă la dreapta Sa, în locurile cerești, mai presus de orice domnie, de orice stăpânire, de orice putere, de orice dregătorie și de orice nume, care se poate numi, nu numai în veacul acesta, ci și în cel viitor” (Efes. 1:20-21).

Autoritatea lui Cristos este mai presus de toate celelalte autorități, fie ele spirituale, demonice sau de alt fel. Învierea Lui demonstrează autoritatea pe care o are peste orice putere la care ne-am putea gândi vreodată. În consecință, nu trebuie să ne temem de Satan sau de oricine altcineva atunci când suntem în slujba lui Cristos.

În al doilea rând, Isus spune că are autoritate peste orice lucru de pe pământ. Această afirmație are câteva implicații. Înseamnă că Isus are autoritate peste noi, poporul Său. Dacă suntem într-adevăr poporul Său înseamnă că am venit la El mărturisind că suntem păcătoși, că El este Mântuitorul divin, că am primit jertfa Lui, făcută în locul nostru și că am hotărât să Îl urmăm ca Domn. Toate acestea nu sunt altceva decât ipocrizie, dacu nu recunoaștem autoritatea lui Cristos asupra noastră în fiecare domeniu al vieții. De asemenea, trebuie să amintim că mai sunt și alte autorități legitime, deși mai puțin importante decât autoritatea lui Cristos: autoritatea părinților asupra copiilor, a pastorelor în biserică, a autorităților statale. Dar Isus Cristos este Regele regilor și Domnul domniilor.

Afirmarea autorității lui Cristos pe pământ înseamnă că El are autoritate și asupra celor care nu sunt încă creștini. Adică, autoritatea Lui se manifestă și asupra „neamurilor” la care ne-a trimis să propovăduim Evanghelia (Mat. 28:19). Nimeni nu se află în afara sferei autorității Sale și nimeni nu este absolvit de chemarea Lui.

SĂ JUDECE VIII ȘI MORȚII

În cele din urmă, am ajuns la ultima imagine despre care ne vorbește Crezul Apostolilor: Cristosul care Se reîntoarce din cer ca „să judece viii și morții.” Astăzi se consideră că judecata este dezonorantă. Avem voie să vorbim despre dragostea, harul, mila, grija, compasiunea, puterea lui Dumnezeu. Avem voie să spunem că El este răspunsul la oricare din întrebările noastre, că el poate rezolva orice urgență. Dar a vorbi despre Dumnezeu ca fiind Dumnezeu judecătoresc și despre Isus Cristos ca judecător este atât de jignitor pentru cultura contemporană, încât mulți pur și simplu ignoră această doctrină.

Cum este posibil să trecem cu vederea faptul că Dumnezeu cel mareț și sfânt al întregului Univers va judeca păcatul într-o bună zi? Dacă nu ar fi adevărat că Dumnezeu va judeca păcatul, aceasta ar fi o pată pe bunul nume al lui Dumnezeu. Nu am mai putea vorbi despre un Dumnezeu sfânt, un Dumnezeu drept, un Dumnezeu suveran dacă El ar permite păcatului să existe nepedepsit, așa cum este evident că face doar pentru o vreme în această lume. Dar trebuie să fim cinștiți și să recunoaștem că uneori și oamenii buni suferă, în timp ce răufăcătorii scapă nepedepsiți. Deși răufăcătorul este uneori pedepsit, nimeni nu poate spune că răul este pedepsit așa cum se cuvine și că binele este răsplătit așa cum se cuvine în această lume. Deci, dacă nu există o judecată finală în care să fie îndreptate toate nedreptățile din această viață, atunci nu este dreptate în Dumnezeu. Atunci nu există nicio dreptate ultimă.

Dar, în conformitate cu învățătura Scripturilor, există dreptate și va fi o judecată. Ori de câte ori începem să vorbim despre dreptate înaintea lui Dumnezeu, într-un anumit sens ar trebui să ne îngrozim. Este vorba despre faptul că, potrivit standardelor lui Dumnezeu, „nu este nici un om neprihănit, nici unul măcar. Nu este nici unul care să aibă pricepere. Nu este nici unul care să caute cu tot dinadinsul pe Dumnezeu. Toți s-au bătut și au ajuns niște netrebniți. Nu este nici unul care să facă binele, nici unul măcar” (Rom. 3:10-12). A vorbi despre judecata lui Dumnezeu înseamnă a vorbi despre judecata care, pe bună dreptate, se abate asupra noastră. Dar noi ce vom face? Cum vom sta înaintea lui Cristos la acea judecată?

Închei această secțiune spunând că Isus este izvorul din care se revărsă orice bine duhovnicesc. Din perspectiva persoanei și a lucrării lui Cristos, căutarea binecuvântărilor duhovnicești altundeva este o neșabuință. Este înțeles să ne încredem numai în El.

J. M. B.

(Fundamente ale credinței creștine)

Sfânta noastră Biserică Ortodoxă, ca și cea Romano-Catolică, prăznuiește la 21 mai pe Sf. Împărați Constantin și Elena, cei „întocmai cu Apostolii”. Viața Sf. Împărat Constantin, ca și a micii sale, Elena, ne apare pilduitoare și frumoasă, fiind împăratul care a dat libertate creștinismului, prin cunoscutul Edict de la Milan din anul 313.

Născut din părinți evlavioși, împăratul Constantin Chlor și Elena, Sf. Constantin cel Mare a fost un om providențial pentru Biserica creștină, mai ales după anul 312, când – în timpul luptei cu Maxentiu – s-a produs convertirea sa.

Istoricii bisericești Eusebiu de Cezareea și Lactantiu afirmă că în ajunul bătăliei de la Pons Milvius (Podul Vulturului) din 28 octombrie 312, contra lui Maxentiu, Constantin a văzut pe cer, ziua, o cruce luminoasă, deasupra soarelui, cu inscripția „in hoc signo vinces” (prin acest semn vei învinge). Noaptea, în vis, i s-a arătat Mântuitorul cerându-i să pună pe steagurile armatei sale Sfânta Cruce, ca semn protector în lupte. Steagul cu monograma creștină s-a numit labarum. Victoria miraculoasă a armatei sale de numai 20.000 de soldați, contra celei lui Maxentiu, de 150.000 de soldați, Constantin a considerat-o ca ajutor de la Dumnezeu. Dovada acestei convingeri a lui Constantin în ajutorul divin este inscripția de pe Arcul lui Constantin din Roma, păstrat până astăzi, prin care mărturisește că a câștigat lupta „instinctu divinitatis” (prin inspirație divină). Apoi i-a mărturisit lui Eusebiu, sub jurământ, că semnele care i s-au arătat

Sfinții împărați Constantin și Elena (21 mai)

I-au făcut să treacă de partea creștinilor.

În ianuarie 313, împăratul Constantin cel Mare dă Edictul de la Milan, numit atunci Mediolanum, prin care creștinismul devine „religio licita”, adică religie permisă, la fel cu celelalte religii din imperiu. Mai mult, convins de valoarea religioasă și morală a creștinismului, l-a recomandat tuturor. Nu l-a declarat religie de stat – cum greșit se afirmă uneori, acest lucru făcându-l mai târziu împăratul Teodosie cel Mare, în anul 380.

Politica religioasă a împăratului Constantin cel Mare a fost marcată de câteva evenimente deosebite: Edictul de la Milan din 313, înfrângerea lui Liciniu în 323, convocarea Sinodului I Ecumenic din 325, alegerea unei noi capitale în 330 etc. Prin Edictul de la Milan din anul 313, Constantin devine protector al creștinismului. Ia măsuri în favoarea Bisericii creștine, scutește pe preoți de obligația funcțiilor municipale și le acordă subvenții. Înlătură din legile penale pedepsele contrare spiritului creștin (răstignirea, zdrobirea picioarelor, stigmatizarea sau arderea cu fierul roșu). Îmbunătățește tratamentul în închisori, ușurează eliberarea sclavilor acordând episcopilor și preoților dreptul de a-i declara liberi în biserici. Protejează prin lege pe săraci, orfani și văduve. Modifică legislația privind căsătoria, îngreunează divorțul, pedepsește adulterul.

Împăratul Constantin cel

Mare a generalizat, în 321, duminica drept zi de repaus în imperiu, sărbătoarea săptămânală a creștinilor, când soldații asistau la slujbe. Încă din anul 317 a început să bată moneda cu monograma creștin. Împăratul și familia sa au ajutat moral și material în repararea bisericilor sau în construirea altora mai mari și mai frumoase la Ierusalim, Roma, Antiohia, Nicomidia, Tyr etc.

Din dorința de a ajuta

Biserica, a convocat Sinodul I Ecumenic de la Niceea din anul 325, împotriva ereziei lui Arie, care socotea pe Fiul o creatură subordonată Tatălui. Sub influența Sf. Atanasie cel Mare, Sinodul a proclamat învățătura ortodoxă despre dumnezeirea Fiului care este „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut” (Simbolul Credinței sau Crezul). Același Sinod a stabilit data Sf. Paști – în prima duminică după luna plină a echinocțiului de primăvară – și a dat 20 de canoane bisericești. Aici, la Niceea, împăratul Constantin cel Mare a învățat despre modestia și credința minunată a Sf. Spiridon, despre puterea rugăciunii și adâncimea evlaviei Sf. Alexandru și despre bărbăția evanghelică a Sf. Nicolae, ierarhul neînfricat din Mira Lichia.

Împăratul Constantin cel Mare a trimis solie sfântă, în frunte cu Sf. Elena, mama sa, la Ierusalim, care să caute crucea pe care a fost răstignit Domnul Iisus Hristos. Cu osteneală și rugăciune fierbinte, Sf. Elena a reușit să afle Sf. Cruce, înălțată de Episcopul cetății, Macarie I,

la 14 septembrie 326, în fața mulțimii credincioșilor.

Împăratul Constantin cel Mare a hotărât să zidească o nouă capitală, Constantinopolul sau orașul lui Constantin, inaugurată la 11 mai 330. Din fostul Bizanț, Constantin face o capitală de imperiu creștin, cu biserici minunate – ca aceea a Sf. Apostoli – oraș strategic, de un pitoresc deosebit. L-a numit „Roma cea nouă”, umbrind Roma antică. Mai mult, episcopul noii capitale va fi ridicat la rang de cinste egal cu cel al Romei vechi, prin canonul 3 al Sinodului II Ecumenic din 381 și prin canonul 28 al Sinodului IV ecumenic din 451.

Politica religioasă a lui Constantin cel Mare a avut și unele urmări defavorabile Bisericii: amestecul împăraților în chestiuni religioase, susținerea de către aceștia a unor erezii (arianismul, monofizismul etc.), pătrunderea în creștinism a unor oameni care practicau superstiții etc.

Dar meritele lui Constantin cel Mare sunt deosebite: prin libertatea acordată creștinismului a făcut din minoritatea prigonită instituția cea mai de seamă în imperiu și a asigurat unitatea Bisericii creștine. De exemplu, la terminarea Sinodului I ecumenic, când ereticul Arie a fost excomunicat, când s-a proclamat divinitatea Mântuitorului, iar Osiu de Cordoba rosti pentru prima oară Crezul formulat de cei 318 părinți sinodali, marele Constantin spuse: „Da, acesta este adevărul. Nu sunt teolog, dar simt că aici este adevărul. Sunt convins că nu voi l-ați făcut, ci Dumnezeu care a lucrat cu voi.” Era un mare moment din istoria Bisericii și a mântuirii. Duhul Sfânt lucra în Biserică, iar Biserica lui Hristos își afirma unitatea.

Primul împărat creștin al imperiului roman, apoi bizantin, Constantin cel Mare, a avut o domnie lungă, de peste 30 de ani (306–337), în care s-a dovedit un om de mare voință, un înțelept, un strateg, făcând Bisericii cel mai mare serviciu – dându-i libertatea după lungă perioadă de persecuții care au tulburat-o, de la Nero până la Dioclețiu.

Constantin cel Mare a murit în Duminica Rusaliilor, la 22 mai 337, și a fost înmormântat în biserica Sf. Apostoli din Constantinopol, ctitoria sa.

SINAXAR (din Viețile Sfinților)

„Pentru orice lucru este o clipă prielnică și vreme pentru orice îndeletnicire de sub cer.

Vreme este să te naști și vreme să mori;

Vreme este să sădești și vreme să smulgi ceea ce ai sădit.

Vreme este să rănești și vreme să tămăduiești;

Vreme este să dăruiești și vreme să zidești.

Vreme este să plângi și vreme să râzi;

Vreme este să jelești și vreme să dănuiești.

Vreme este să arunci pietre și vreme să le strângi;

Vreme este să îmbrățișezi și vreme este să fugi de îmbrățișare.

Vreme este să agonisești și vreme să prăpădești;

Vreme este să păstrezi și vreme să arunci.

Vreme este să rupi și vreme să coși;

Vreme este să taci și vreme să grăiești.

Vreme este să iubești și vreme să urăști.

Este vreme de război și vreme de pace...

Toate le-a făcut Dumnezeu frumoase și la timpul lor.”

ECCLESIAST 3, 1-8

Patria nepoților noștri va fi Europa

Aderarea Ungariei la Uniunea Europeană a fost sărbătorită și de grădinița din Apatu. Noile condiții ne îndeamnă să ne apreciem mai mult valorile, cu care, la rândul nostru, și noi contribuim la multicoloritatea UE. În ziua de 1 mai, în cadrul unui program cu copii, am făcut macheta grădiniței noastre din Apatu, iar stema satului și steagul UE le-am realizat cu o tehnică specială de lipire. Surpriza și cadoul participanților a fost

un tort mare, decorat cu stelele Uniunii.

Patria nepoților noștri va fi Uniunea Europeană, și acesta va fi pentru ei un lucru normal, natural. Sarcina noastră este una foarte importantă, anume, să le arătăm o lume a valorilor, a lucrurilor bune. Și noi, românii din Ungaria trebuie să ne găsim locul în această lume, unde se vor spori relațiile umane care apreciază valorile celuilalt.

Ecaterina Szűcs, Apatu

Tineri însuflețiți în Săcal

Un mănunchi de tineri însuflețiți din Săcal s-a apucat cu doi ani în urmă să revigoreze viața culturală a satului. Energia și sânguința lor nu este întotdeauna și de toată lumea apreciată și sprijinită, dar ei continuă pe drumul început și organizează manifestări culturale și folclorice, tabere de copii, care păstrează valorile culturale ale popoarelor român și maghiar.

În numărul trecut al Foi românești, întâmplător și nicidecum cu voință, am comis o mică greșală, când la informația despre asociația tinerilor păstrători de tradiții din Săcal am alăturat o fotografie despre sădirea „pomului amintirii” la Apatu. Cu reluarea subiectului și cu publicarea fotografiei bune dorim să ne îndreptăm greșala.

Redacția

BAC 2004 • BAC 2004 • BAC 2004

Dragi tineri, absolvenți de liceu, examenul pentru care vă pregătiți, în cel mai bun caz de trei ani și jumătate, se apropie cu pași repezi. Ne-am hotărât ca în următoarele câteva săptămâni care v-au mai rămas până la examenul de bacalaureat să vă ajutăm în prelucrarea subiectelor de română. Dacă aveți vreo preferință sau un subiect pe care încă nu l-ați prelucrat și vreți să vă ajutăm, scrieți-ne prin poștă (Redacția „Foaia românească”, Giula, str. Gh. Doja nr. 8) sau prin e-mail (foaia@axelero.hu)! Spor la învățătură!

Universul poetic al lui Nichita Stănescu

Nichita Stănescu s-a impus ca unul dintre cei mai interesanți și valoroși creatori de poezie modernă. Ca o recunoaștere a valorii creației sale, i s-a conferit în 1975, la Viena, Premiul Herder, iar în 1982, în Iugoslavia, premiul „Cununa de Aur”.

Nichita Stănescu este mai interesat, mai emoționat de idei decât de sentiment. Poetul s-a situat într-o ascendență „nobilă”: prin tendința de a ajunge până la esența liricului, el se apropie de Eminescu și Blaga; prin forța inovației la nivelul limbajului artistic, se apropie de Arghezi; prin capacitatea de încifrare a mesajului în formule de maximă abstractizare, se apropie de Ion Barbu.

Criticul Eugen Simion definește poezia lui Nichita Stănescu „poezia poeziei”. Stănescu însuși afirma: „poezia nu este numai artă, este însăși viața, însuși sufletul vieții”. De-a lungul întregii sale creații se disting încercări de a defini concepția sa despre cunoaștere prin artă, despre echilibrul dintre conținutul și forma poeziei, despre relația poetului cu cuvântul. Poezii pe această temă: „Ars poetică”, „Arta poeziei”, „Arta poetică”, „Arta scrisului”, „Autoportret”, „Poezia”, „Poetul ca și soldatul”, „Căutarea tonului”, „Poetul”, „Tonul”, „Timbrul”.

Nichita Stănescu demonstrează elementele artei, pe care le reasează după o ordine proprie. În poemul „Nod 33”, poetul încearcă să lămurească, să descifreze această ordine proprie: „Am gândit un mod atâta de dulce / De a izbi două cuvinte / De parcă iarba verde ar înflori / Iar florile s-ar ierbi”.

Prima etapă – Lirica sentimentelor, adolescența, în care predomină idealurile romantice, subiectul cunoașterii este eul liric în jurul căruia se circumscrie lumea reală. În primele două volume („Sensul iubirii”, „O viziune a sentimentelor”), majoritatea poeziilor sunt de dragoste, erosul este un primele de a comunica frământările întâmplări ale ființei interioare, care sunt mai

puternice decât ale condițiilor fizice date. Iubirea produce o senzație de plutire, zborul se naște din dragoste ca o coloană a infinitului între pământ și cer. În poezia „Cântec”: „Du-mă, fericire, în sus și izbește-mi / Tâmpla de stele, până când / Lumea mea prelunge și în nesfârșire / Se face coloană sau altceva / Mult mai înalt și mult mai curând”, starea de iubire e starea din afara incertitudinii, este „cântecul de izbândă a sunetului și a luminii”. Iubirea este o stare lirică complexă, este o ieșire din somn, motivul fundamental fiind cel al răsăritului: „Soarele saltă din lucruri strigând / Clatină muchiile surde și grave.” („O călătorie în zori”)

A doua etapă – Lirica necuvintelor, a maturității creatoare începe cu volumul „Dreptul la timp”. Vizionalismul lui Nichita Stănescu se abstractizează, viziunea asupra spațiului și timpului se schimbă.

Poemul „Enghidu” este un poem despre moarte. Pierzându-și prietenul Enghidu, uriașul Ghilgameș descoperă sentimentul morții, necunoscut până atunci. Poetul, din perspectiva abstractă a durerii dă o definiție afectivă a timpului: „trezirea durerii în trecerea timpului”. Timpul este o absență care creează și o creație care nu se poate numi: „Ceea ce nu e, fără de margini este / Pretutindenea călătorește, pete mari întâlnind / Căroră Timp le spun / [...] / Ceea ce nu e, fără Timp este, ca amintirea / E asemenea vâzului mâinilor / Asemenea / Auzului ochilor”.

Volumul „11 Elegii” este considerat **cea mai bună carte** a lui Nichita Stănescu. Poetul dezvoltă un număr de raporturi care delimitează poezia și existența poetului. Punctul de plecare este criza de natură existențială pe care poetul încearcă să o depășească prin meditație. Stilul acestor poezii este solemn și ermetic, ex. „Elegia întâia”: „Totul este inversul totul / Spune Nu doar acela / Care îl știe pe Da / Însă el care știe totul / La Nu și la Da are foile rupte” (Nu poți nega ceva ce nu cunoști; pe

măsură ce cunoști mai mult ești mai conștient de relativitatea lucrurilor sale). De fapt, elegiile sunt „definiții” filosofico-lirice ale unor concepte fundamentale ale existenței poetului. În elegii tema este suferința de diviziune, tângirea după unitate. Refacerea unității primordiale nu este posibilă până când poetul nu va ști limba ierbii, a sâmburilor, a stelelor.

În „Elegia a 10-a”, poetul își exprimă dorința de a atinge prin intermediul gândirii poetice neauzul, nevăzul, negustul, nepipăitul, deci de a exprima inexprimabilul. Spiritul suferă de ceea ce nu poate cuprinde, de imposibilitatea de a materializa imaterialul: „Dar eu nu sunt bolnav. Sunt bolnav / De ceva între auz și vedere / De un fel de ochi, un fel de ureche / Neinventată de ere.” Această aventură spirituală se încheie prin acceptarea realului, prin întoarcerea la lumea fenomenală.

În volumul „Necuvintele”, poetul abordează o altă perspectivă a lucrurilor și anume privirea din afară într-o intenție nouă de stăpânire a universului. Poezia este „ochiul care plânge, lacrima celui care trebuie să fie fericit”.

În ultima etapă, numită lirica frigului, tema fundamentală este moartea. Volumele de poezii din această etapă sunt „Măreția frigului”, „Noduri și semne”, „Epica Magna”, „Operele imperfecte”. Moartea este o experiență limită, însemnând întoarcerea în mit, în necuvânt. Moartea este o încheiere metaforică a aventurii spirituale a eului poetic în spațiul cunoașterii.

Criticul literar Aurel Martin consemna că universul liricii lui Nichita Stănescu este „o pădure de simboluri”. Ca toți marii poeți, Nichita Stănescu a fost fascinat de esențe, de ceea ce exprimă sau ascunde fenomenalul. Poetul a încercat să pătrundă dincolo de lumina cunoașterii, descoperind că tainele nu se lasă învinse, nu-și divulgă nucleul intim.

(Sursa: <http://referate.online.ro/index.htm>)

Cupa Prieteniei, prima dată la Pocei

Ziua de 13 mai a fost o zi sportivă pentru 350 de elevi de la școlile noastre românești, care au alcătuit 16 echipe. Cupa Prieteniei a fost organizată și de această dată de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, dar pentru întâia oară pe terenul sportiv al Școlii Generale din Pocei.

Elevii școlilor generale aproape toată ziua au avut posibilitatea să activeze în domeniul fotbalului și al handbalului.

Din școala românească din Giula au sosit 13 băieți, împreună cu profesoara *Eva Cserhádi*. Am stat de vorbă cu *Vasile Soós*, care a făcut parte din echipa de fotbal a giulanilor.

– *Ce părere ai despre această zi sportivă?*

– Mi-a plăcut foarte mult atmosfera care a fost la Pocei și a fost bine să fim atâția elevi împreună. Am avut posibilitatea de a ne împrieteni cu mulți elevi din alte școli.

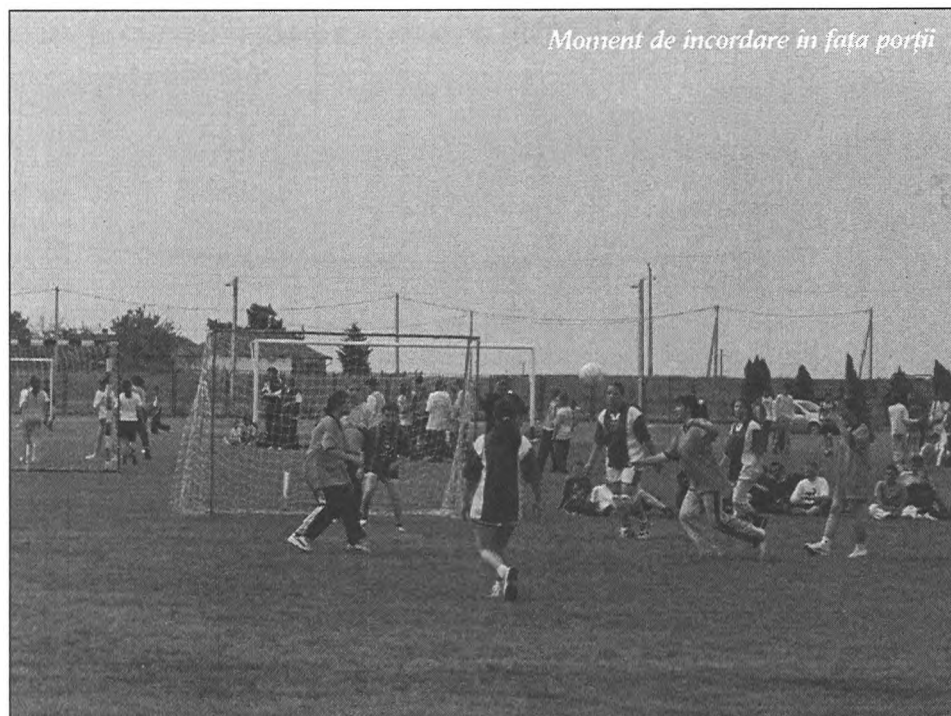
– *Cu care școli ați avut meciuri?*

– Cu școala din Șercad, Crâstor, Leucușhaz, Aletea și Pocei. Numai echipa școlii din Pocei ne-a învins.

– *Ce rezultate ați obținut?*

– În competiția dintre clasele 7-8 am fost pe locul trei. Dar din echipa noastră au fost aleși cei mai buni golgheteri, *Marcel Onița* (cl. 7-8) și *Mihai Hegedűs* (cl. 5-6), ambii cu câte cinci goluri. Părerea mea este că arbitrii nu au fost întotdeauna drepecți și corecți, pentru că în prima repriză l-am scos din joc pe cel mai bun jucător din echipă, fapt pe care noi nu prea l-am considerat corect. După-masă deja toți eram obosiți pentru că am pornit de dimineață. Dar alți sportivi au pornit și mai devreme. A fost o echipă care a plecat la ora patru și jumătate pentru a ajunge din timp la deschidere.

Sperăm că la ediția din anul viitor vom obține rezultate mai bune, iar profesoara noastră va fi și mai mândră de noi. Noi îi promitem că vom face tot ce ne stă în

Moment de încordare în fața porții

putință. Șeful de oficiu al ATRU *Tiberiu Iuhas* ne-a informat că în anul viitor Cupa Prieteniei va fi organizată la Leucușhaz. Premiile Cupei Prieteniei au fost înmânate de *Traian Cresta*, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Toate echipele au pri-

mit câte-o cupă și o diplomă, iar cei premiați s-au îmbogățit și cu noi medalii.

La întrecere a fost acordat și un premiu special, pe care l-au câștigat de fetele din Chitighaz. Motivul a fost că ele s-au dovedit a fi cele mai însuflețite suportere.

Laura M.

Fotbal băieți Clasele 5-6

Locul I: Chitighaz
Locul II: Săcal
Locul III: Leucușhaz
Locul IV: Giula

Clasele 7-8

Locul I: Leucușhaz
Locul II: Pocei
Locul III: Giula

Fotbal fete

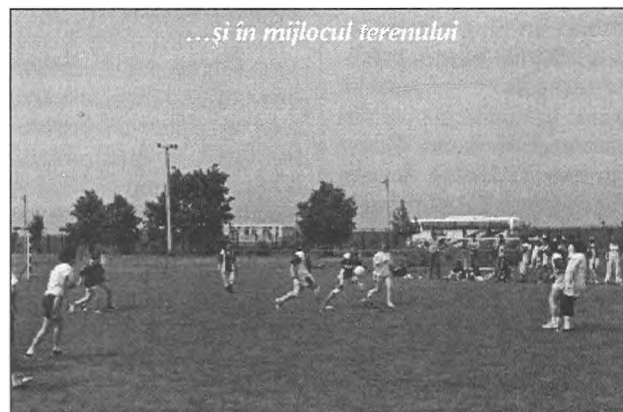
Locul I: Pocei
Locul II: Chitighaz
Locul III: Leucușhaz

Handbal fete

Locul I: Șercad
Locul II: Pocei
Locul III: Leucușhaz

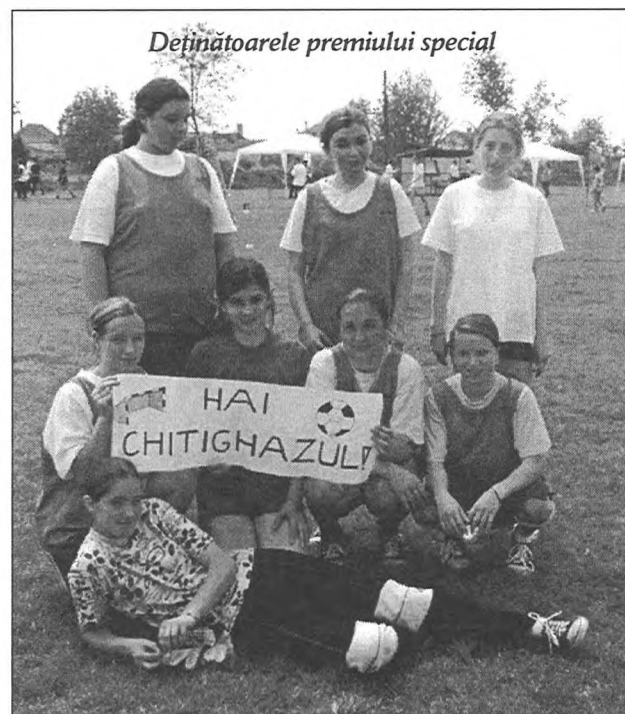
Fetele în plină acțiune...

...și în mijlocul terenului

Încheiere festivă – anunțarea rezultatelor

Deținătoarele premiului special

Cornel Mândruțau la Cannes

„Iar când a încetat de a vorbi, i-a zis lui Simon: Mână la adânc și lăsați în jos mrejele voastre, ca să pescuiți. Și, răspunzând, Simon a zis: Învățătorule, toată noaptea ne-am trudit și nimic nu am prins, dar, după cuvântul Tău, voi arunca mrejele. Și făcând ei aceasta, au prins mulțime mare de pește, că li se rupeau mrejele.”
(Luca 5:4-6)

Citatul biblic este sinopsul filmului cu care **Cornel Mândruțau** a fost prezent la Festivalul Internațional de Filme de la Cannes, organizat între 12-23 mai 2004. Scurt-metrajul „Micul Apocrif Nr. 2”, turnat în limba română în Delta Dunării, este totodată și filmul de diplomă al regizorului Mândruțau și al producătoarei **Petrányi Viktória**. Creația lor a figurat în acest an în programul de concurs al festivalului, în secția „Cinéfondation”, secție rezervată filmelor de diplomă. În această competiție, acum a luat parte pentru prima dată și o peliculă sosită din Ungaria.

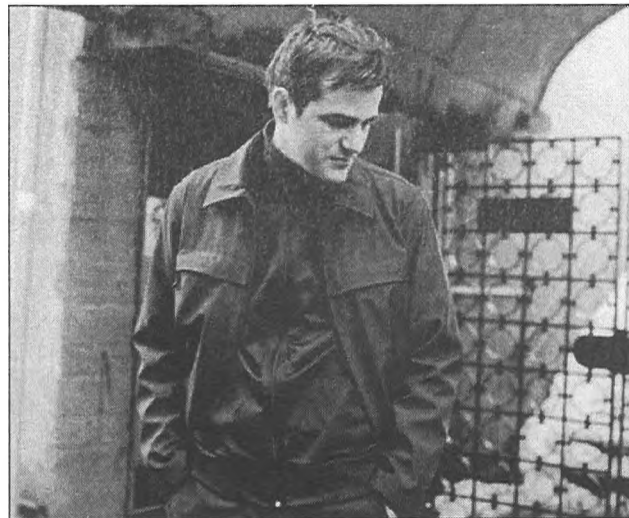
Povestea filmului transmite puterea credinței. Vedem trei pescari flămânzi cu plasele goale. Într-o zi apare un înger, dar numai unul dintre ei crede în el. Iar credința acestuia va fi răsplătită...

Este remarcabilă simplitatea și maturitatea cu care

tânărul cineast a prelucrat această temă. Fiecare imagine a peliculei dovedește armonia regizorului cu frumusețea naturii, îmbinată cu umilința și delicatețea omului creator. Distribuția este excepțională: personajul îngerului, **Tóth Orsi**, cu privirea sa curată, parcă ar fi un înger pictat pe pereții unei biserici. În plus, pentru actrița maghiară textul în limba română nu a însemnat nici o greutate. Iar cei trei bărbați de pe ecran, **George Savencu**, **Nicolae Nicola**, **Pavel Iacovici**, plutesc și în viața de toate zilele în bărcile lor pe apele din Delta Dunării.

Cu ocazia participării sale la Cannes, Mândruțau a primit invitație în rândurile Academiei Filmelor Europene. Pentru Cornel și Viki, festivalul din Franța oferă și posibilitatea de a găsi sponsori și fonduri pentru următorul proiect, un lung-metraj realizat tot în România.

Victoria Cozma

UNIVERSUL FILMULUI TROIA

„Este o vorbă veche care spune că războiul scoate la iveală tot ce este mai rău și mai bun în oameni”, meditează celebrul producător-regizor **Wolfgang Peterson**. „Dar războiul este un dezastru pentru toți cei implicați. În timp ce filmul nostru prezintă spectacolul bătăliei între zeci de mii de soldați așa cum publicul nu a mai văzut până acum, centrul povestirii noastre este aspectul uman etern al victoriilor și al înfrângerilor pe care Hector le-a avut.”

Filmul Troia, care în aceste zile ajunge pe marile ecrane ale cinematografele, este inspirat de Iliada, o lucrare epică atribuită poetului antic Homer, considerată a fi opera literară originală a lumii apusene. Poemele epice atribuite lui Homer par

De-a lungul timpului, oamenii au purtat războaie. Unele pentru putere, unele pentru glorie, unele pentru onoare – și altele pentru iubire.

În Grecia antică, pasiunea unuia dintre cele mai celebre cupluri ale literaturii, Paris, Prințul Troiei (Orlando Bloom) și Elena (Diane Kruger), Regina Spartei, generează un război care va devasta o civilizație.

Când Paris o răpește pe Elena soțului ei, Regelui Menelau (Brendan Gleeson), aceasta este o insultă care nu poate fi suportată. Mândria familială spune că un afront adus lui Menelau este un afront fratelui său, Agamemnon (Brian Cox), puternicul rege din Micene, care unește imediat toate armatele vaster ale Greciei pentru a o aduce pe Elena înapoi din Troia, pentru a apăra onoarea fratelui său.

De fapt, lupta lui Agamemnon pentru onoare este coruptă de aviditatea lui copleșitoare – trebuie să cucerească Troia pentru a câștiga zona egeeană, asigurând astfel supremația vastului său imperiu.

Fortăreața, sub comanda Regelui Priam (Peter O'Toole) apărată de puternicul prinț Hector (Eric Bana), este o citadelă pe

să fie compuse în secolul VIII î. C., cu 300-400 de ani după presupusa cădere a Troiei. Deși nu este clar dacă Homer a recitat cronicile existente sau a fost unicul creator original, opera sa a supraviețuit secolelor pentru a deveni cea mai irezistibilă imagine din trecut a li-

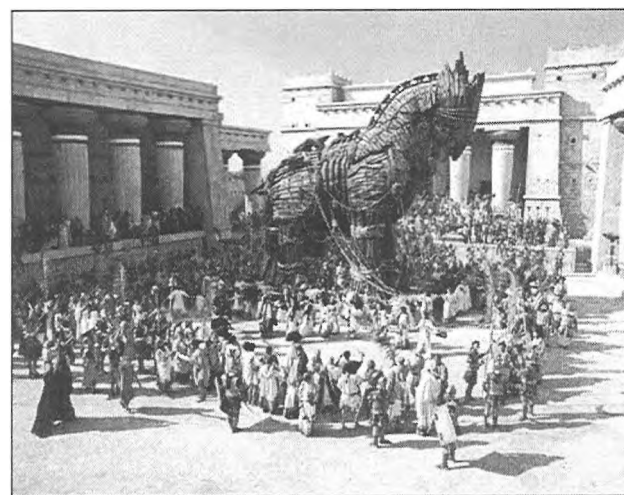
teraturii. Grandioasa producție Warner Bros. are o distribuție impresionantă: Brad Pitt, Eric Bana, Orlando Bloom, Diane Kruger, Brian Cox, Sean Bean, Brendan Gleeson și Peter O'Toole. Regia filmului este semnată de Wolfgang Petersen.

POVEȘTEA

care nici o armată nu a reușit să o înfrângă. Un singur om reprezintă cheia victoriei sau a înfrângerii Troiei – Ahile (Brad Pitt), considerat unul dintre cei mai mari luptători în viață.

Arogant, rebel și aparent invincibil, Ahile nu are de-

votament față de nimic și de nimeni, cu excepția propriei glorii. Nevoia lui nestăvilă de renume etern este cea care îl determină să atace porțile Troiei sub steagul lui Agamemnon – dar iubirea va fi în final cea care îi decide soarta.

CALUL TROIAN

„Calul a fost provocarea pivotală a proiectării în film”, relatează Phelps. „Dacă gândim logic în acest sens, singurul material de construcții pe care grecii îl aveau era lemnul din navele arse, și am simțit că trebuie să arate ca și cum ar fi fost asamblat în disperare în cele douăsprezece zile în care grecii au trebuit să îl construiască. Am simțit că trebuie să arate ca un obiect păgănesc care să fie în ton cu credințele religioase ale troienilor. Grecii aveau nevoie de ceva pentru a învinge troienii pentru a aduce acest cal înapoi în centrul lor religios, care este piața din interiorul zidurilor.”

Calul a fost construit la Studiourile Shepperton din Londra. Construit în întregime din oțel și din fibră de sticlă cu aspect de lemn, a avut o înălțime de 38 de picioare și a cântărit unsprezece tone.

„Mă bucură să am relații bune cu oamenii”

De vorbă cu Viorica Cozma Rocsin, proprietara magazinului „R”

Un magazin de confecții s-a deschis încă în anul 1986 la Micherechi, între timp, schimbându-și din când în când locul. Proprietara magazinului este Viorica Cozma Rocsin, originară și ea din această comună, dar de mulți ani trăiește cu familia la Giula. Doamna Viorica mi-a povestit cum a început, împreună cu soțul, să se ocupe cu comerțul de confecții. Acest magazin „R” se află pe strada principală, chiar lângă cabinetul medical. Intrând, am simțit o atmosferă deosebită și am descoperit un scurt citat care spune așa: „Să fie acest magazin speranța vânzătorului, izvorul răcoritor al cumpărătorului, peste care să plutească totdeauna, binecuvântarea Creatorului.”

– Deși am urmat studii și am fost asistentă farmacistă, trăind împreună cu părinții soțului meu, am început să ne ocupăm de această „casă de modă”. Socrii mei, fiind bolnavicioși, nu se mai puteau ocupa de acest magazin așa cum trebuia. Mai întâi acest mic salon de modă a funcționat în fosta măcelărie a socrului meu, apoi încet-încet ne-am tot lărgit spațiul la care bineînțeles trebuia să ne mutăm și locul. La început am lucrat numai după-masă, pentru că înainte de masă eram ocupată cu îngrijirea socrilor mei. Încetul cu încetul m-au cunoscut tot mai mulți cumpărători și aproape în tot județul am croit și realizat haine. În fiecare an, mai multe clase de absolvenți din licee își comandau la mine costumele pe care, de obicei, le-au văzut într-o revistă de modă. Aveam croitoare care lucrau foarte

bine. Dovada este că anual câte două-trei clase făceau la noi comandă pentru hainele lor festive.

– Azi ce mărfuri aveți în acest magazin?

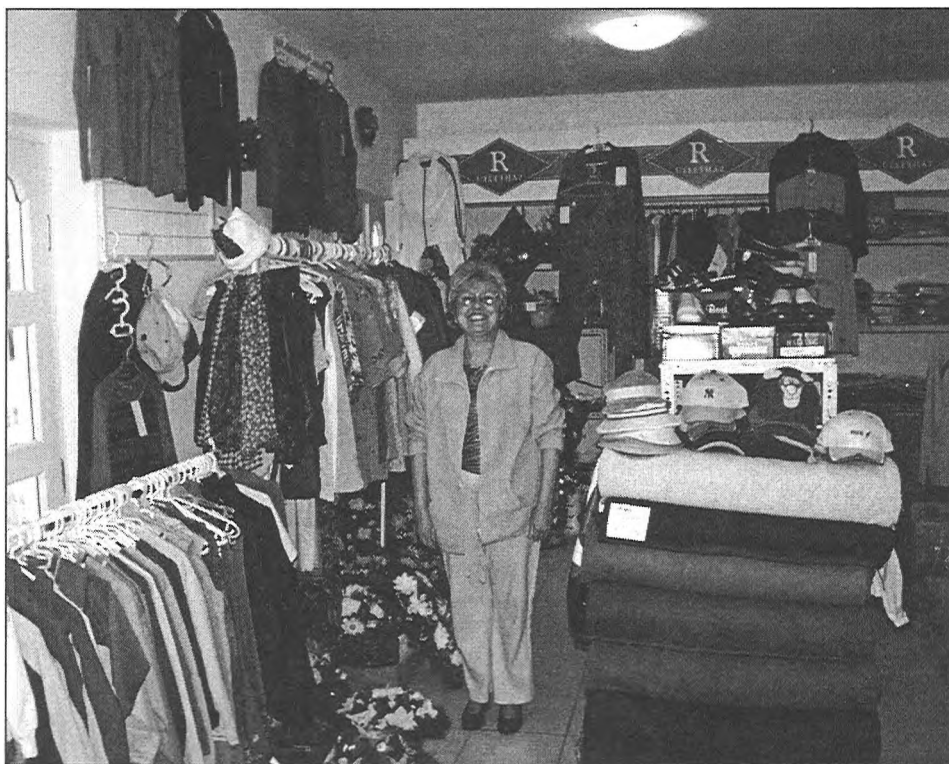
– Cum observi, avem aici foarte multe: de la diferitele materiale textile până la flori, de toate. Am încercat să lărgim cât mai mult sortimentul magazinului. Aducem mai ales mărfuri solicitate de „cumpărătorii mei” care sunt în cea mai mare parte cumpărători permanenți.

– Care e marfa cea mai căutată?

– Interes este pentru orice, oamenii caută cele mai variate lucruri, dar cea mai căutată e confecția de copii, papucii și textilele. Mai ales marfa ieftină.

– Probabil vă place ceea ce faceți...

– În primul rând, mi-a plăcut, dar îmi place și azi să fiu printre oameni. Îmi place mult să discut cu ei, fie copii, fie adulți. Dacă,

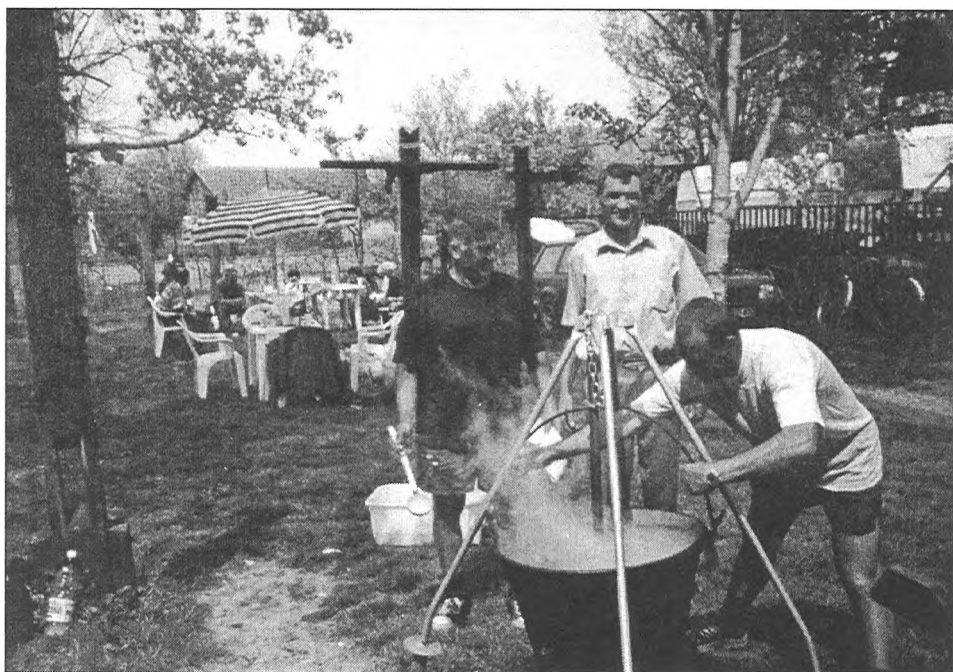

de exemplu, un bătrân nu reușește să-și tragă pe picior pantoful pe care și l-a ales, eu îl ajut. Nu contează, dacă un cumpărător e tânăr sau bătrân eu deservesc cu plăcere pe oricine. Cumpărătorul care încearcă o haină, deseori mă întreabă dacă-i vine bine ceea ce și-a ales. Atunci eu cu cea mai mare sinceritate îi spun dacă-i stă bine sau nu. Cred că pentru un cumpărător e important ceea ce îl sfătuiește vânzătorul. Chiar dacă toate mărfurile sunt de vânzare, dacă ceva nu i se potrivește, nu trebuie să cumpere. Deși

sunt din Micherechi, am impresia că nu mulți conștienți mă cunosc așa cum sunt cu adevărat. Mulți dintre ei mă judecă superficial fără a mă cunoaște, ceea ce mă doare în adâncul sufletului meu. În acești ani, de când conduc acest magazin, am ajutat mulți oameni și ajut și acum pe cine pot și cine are nevoie de acest ajutor. Slavă lui Dumnezeu, magazinul nostru prosperă și merge din ce în ce mai bine. Amândoi, soțul meu și cu mine, credem în Dumnezeu și credem că fără El nimic nu-i posibil.

Acest magazin nu e numai o simplă unitate comercială, ci e un loc unde mulți oameni vin și își spun problemele, necazurile. Îmi place să discut cu ei și dacă pot, le dau și sfaturi folositoare pentru problemele lor. Dar așa este și invers. Și mie îmi place dacă cineva mă ascultă și mă sfătuiește. Să ai relații bune cu oamenii e un lucru bun. Mă bucură că și pentru mine unii cumpărători sunt chiar o mângâiere, mai ales în timp ce discutăm, de exemplu, ne destăinuim și problemele sufletești.

L. Martin

Apateu

Serbare la iarbă verde

De ani în șir, la Apateu se organizează în mod tradițional ziua de 1 Mai ca o serbare câmpenească. În acest an, sărbătoarea a primit și mai mult elan, dat fiind faptul că toată localitatea a sărbătorit și intrarea Ungariei în Uniunea Europeană.

Încă de dimineață, străzile Apateului au fost frumos decorate, pretutindeni fluturând steagurile Ungariei, ale României și ale Uniunii Europene. În

treaga zi, în incinta centrului cultural s-au ținut lanț programele cultural-distractive, întrecerile sportive pentru toate generațiile. În amintirea zilei în care Ungaria a devenit membră în UE, în curtea bisericii reformate a fost sădit și un măr, care va deveni simbolul acestei zile.

Firește, din programul zilei nu putea lipsi nici masa comună și mâncarea gustoasă gătită în ceaun.

V. J.

Constantin Brâncuși. o glumă?

Există două povești despre Brâncuși pe care oamenilor le place să le spună. În 1920, sculptorul și-a expus portretul-bust „Prințesa X” la Salonul Independenților din Paris. Dar organizatorii au avut o problemă. În volumele curbe ale acestei compoziții abstracte, ei au perceput forma abominabilă a unui penis care se ridică dintre testicule. În ciuda protestelor artistului, care și-a susținut bunele intenții, exponatul a fost respins pe motiv că este o „obsenitate”. Mai târziu, opera a fost reabilitată.

Câțiva ani mai târziu, sculptorul a trimis o altă operă, „Pasărea în spațiu”, la o expoziție la Chicago. A fost oprită la vama americană. În volumele și mai pure ale acestei compoziții, vameșii n-au putut să perceapă nici o urmă de artă, dar au impus un tariful de 40% din valoare asupra obiectului considerat „metal neprelucrat”. A urmat un proces pe care Brâncuși l-a câștigat.

Elementul comun al acestor două povești este comicul. Prima este o poveste a unor aluzii sexuale, cealaltă a unei identități greșite. Ambele implică o dublă abordare – este un portret sau un penis, o sculptură sau o bucată de metal brut? În ambele cazuri e neclar cine este subiectul ridiculizat. Putem râde de excesul de zel și de lipsa de sensibilitate a oficialităților sau de minimalismul mult prea elevat al artistului modern.

Poate că Brâncuși însuși este cel care face glume. Priviți „Prințesa X”. În mod evident sugerează un penis, iar ochii artistului nu putea ignora această conotație. Priviți și „Pasărea în spațiu”. Această sculptură nu prea pare a fi o sculptură, de fapt. E la limita definirii sale ca o bucată de alamă șlefuită. Aceste duble abordări sunt ale artistului, nu?

Artă modernă a avut mereu o relație incomodă cu comicul. Iubitorii ei au refuzat să admită că ar putea avea nuanțe comice, de teama de a nu le da satisfacție dușmanilor ei, care o considerau o simplă glumă. Desigur, nimeni nu poate nega că arta lui Picasso este plină de amuzament și de același tip de ambiguitate conținute, se crede, de Prințesa X. Și este vizibil că opera lui Marcel Duchamp poate fi considerată o ironie seacă și poate obositoare. Faimoasa sa sculptură „Fântâna” stârnește în mod deliberat același tip de răspuns pe care „Pasărea în spațiu” l-a găsit mai târziu. De fapt, Duchamp este cel care l-a încurajat pe Brâncuși să aducă acest caz în fața justiției, fără îndoială găsind un potențial comic aici.

Dar Brâncuși nu este un

clown, nu? Sculpturile sale sunt o expresie pură a artei moderne. Sunt elementare, spirituale. Sunt o esență a formelor. Sunt talismane sacre, obiecte rituale, o concentrare de forțe. Ele se înalță. Tind să dispară cu totul, să se dematerializeze. Asta se poate constata și în actuala expoziție de la muzeul Tate Modern din Londra, intitulată „Brâncuși: Esența lucrurilor”, ca și la expoziția „Imaterialul: Brâncuși, Gabo, Moholy-Nagy”, deschisă la Kettle's Yard din Cambridge.

Da, arta lui Brâncuși este gravă, frumoasă, penetrantă și înălțătoare – și în același timp este o artă comică. Lucrează cu toate elementele comediei: efectul contrar, caricatura, jocul de cuvinte, anticlimaxul.

A început cu un sărut. Constantin Brâncuși a plecat din țara sa natală, România, și a poposit la Paris, capitala culturii moderne, în 1904. A spălat vase, s-a înscris la școala de arte și a obținut o slujbă de asistent în atelierul lui Auguste Rodin. La scurt timp după aceea, Brâncuși a realizat o sculptură în piatră, pe care a intitulat-o „Sărutul”. Desigur, a existat un precedent. Cu un deceniu mai devreme, Rodin făcuse o sculptură în piatră, nu foarte cunoscută sau apreciată, numită „Sărutul”. Care a fost replica lui Brâncuși? Un obiect de vreo 30 de centimetri înălțime, în care două figuri cubice sunt presate laolaltă într-o îmbrățișare infantilă, față-n față, cuprinzându-se cu brațele.

Este o critică a operei lui Rodin, desigur. Elimină orice urmă existentă în voluptatea „Sărutului” lui Rodin. Se opune metodelor de lucru ale sculptorului francez. Rodin executa matrița

sculpturilor în ghips, apoi asistenții săi o copiau în marmură. Operele lui Brâncuși sunt în mod ostentativ o dovadă de sculptură adevărată.

Alături de Rodin, Brâncuși pare absurd. Absurd de nearticulat și de primitiv. Și alături de Brâncuși, Rodin pare absurd. Absurd de grandios și de explicit. Care este sublim și care ridicol este o chestiune de gust. Amândoi înfrunghiează ireconciliabil ideea de seriozitate sculpturală.

Efectul contrar este elementul preferat al lui Brâncuși. El a susținut, enervat, că opera sa nu este abstractă. „Numai imbecilii cred că opera mea e abstractă”. Subiectele sunt elemente vii – un cap uman, un tors, o pasăre, un pește, o broască țestoasă. Dar există întotdeauna o prăpastie între subiectele sale și obiectele prin care sunt descrise.

Aceste obiecte au un caracter material marcant: bucată de piatră, lemn sau metal, tăiate în forme geometrice esențiale, cuburi, ovaluri, emisfere, cilindri, semicilindri. Opera lui Brâncuși conține o tensiune între ce e făcut de mâna omului și ce nu e. Figurile lui impun o anumită distanță, un salt între subiectul orga-

nic animat, om sau animal, și entitatea mecanică sau geometrică neanimată la care este redus. Și aceasta este esența comediei – cel puțin conform uneia dintre marile teorii ale timpului.

În 1900, filosoful parizian Henri Bergson a scris un eseu despre râs. Care este elementul declanșator al râsului? De ce ne amuză să vedem pe cineva căzând pe stradă? Bergson a stabilit un principiu de bază. Rădem de un subiect viu care este supus rigidității, lipsei de elasticitate, de „ceva mecanic transpus asupra unei ființe vii”. Comicul se naște din lupta dintre suflet și materie. Sufletul nu este supus legii gravitației. Materia este îndărătnică, se opune. „Când materia reușește să umbrească viața sufletului, pietrificându-i mișcările și strivindu-i grația, rezultă un efect comic”.

Această idee are limitările ei. Dar ca tendință dominantă a artei secolului 20 este profetică. Bergson spune: „Rădem atunci când o persoană dă impresia că ar fi un obiect”. Cât de adevărat este în ceea ce privește compozițiile lui Picasso, Léger, Duchamp? Ne provoacă râsul? Poate că ar trebui să râdem mai mult.

Oamenii și animalele des-

crise de Brâncuși adesea dau impresia că ar fi lucruri, și efectul – brusca comprimare a ființei într-un obiect – este comic. (...) O parte din opera lui Brâncuși este evident caricaturală. Când face un portret, folosește formule și instrumente proprii caricaturii. (...)

„Pasărea în spațiu” este exemplul suprem de obiect ambiguu. Ce evocă acest bumerang care se înalță? O aripă de pasăre în zbor? Atitudinea verticală a unei păsări? Traectoria zborului unei păsări? Se înalță sau coboară? E o mișcare generată de vânt? Toate la un loc. O operă ca „Pasărea în spațiu”, atât de pătrunzătoare prin prezența sa eclatantă, face ca povestea despre comedie să pară greșită. În diferent ce a spus Bergson, aici avem de-a face cu ceva diferit.

Artă lui Brâncuși oferă un răspuns la teoria lui Bergson. Bergson a văzut materia ca „umbrind viața sufletului, pietrificându-i mișcările și strivindu-i grația”. Dar la Brâncuși lucrurile neanimate capătă o grație transcendentală. Opera sa arată că formele materiale purificate sunt mai aproape de spirit decât este ființa. Dar aceasta nu este toată povestea. El nu încearcă numai să transceadă. Marele său monument este „Coloana infinitului”, de la Tîrgu Jiu, România. Coloana se ridică asemenea unui șirag de mărgelă, unui turn de romburi identice, unei alternări de coapse și busturi, într-un zigzag continuu. Urcă fără oprire – și undeva trebuie pur și simplu să se termine. Și asta face după 15 romburi, și un șold, nu un bust, deschizându-se, nu închizându-se...

Putem considera acest capăt ca pe o simplă limită materială pentru o formă care se continuă în spirit, invizibilă, până la cer. Dar este o încheiere abruptă și arbitrară. Esența „Coloanei infinitului” este un anticlimax. Comedia are ultimul cuvânt. Ne ridicăm. Și apoi ne oprim.

(Articolul a apărut în revista THE INDEPENDENT din Marea Britanie, cu ocazia vernisajului expoziției Brâncuși de la Tate Modern Gallery din Londra. Traducere: Rador)

Despre expoziția de la Londra puteți citi în pagina 16-a.

Vreți contacte cu românii din Ungaria?

10.

Stimați cititori, redacția noastră este solicitată în nenumărate rânduri atât de organizații din țară, cât și din România, să intermedieze pentru a lua legătura cu comunitatea românească din această țară. În următoarele numere ale Foii, în acest colț de pagină, vom publica adresele organizațiilor, asociațiilor, instituțiilor noastre românești cu scopul de a vă completa baza de date despre românii din Ungaria.

Instituții guvernamentale Guvernul Ungariei

Biroul Serviciilor din Învățământul Public (KÁOKSZI)

1051 Budapesta, str. Báthory nr. 10
Tel.: (+36-1) 311-8038, fax: (+36-1) 332-8830
Referent: Viorica Oros Fábán

Editura Didactică Națională, Departamentul pentru Naționalități

1143 Budapesta, str. Szobránc nr. 6-8
Referent: Florica Santău
Tel.: (+36-1) 460-1800, (+36-66) 463-161
Internet: www.ntk.hu

Ministerul Patrimoniului Cultural Național (NKÖM) Departamentul Minorităților

1077 Budapesta, str. Wesselényi nr. 20-22
Director: Lakatos Mihály
Tel.: (+36-1) 484-7100, (+36-1) 484-7282,
fax: (+36-1) 484-7172
Referent: Székely András Bertalan
Internet: www.nkom.hu

Cancelaria Primului Ministru (MeH) Secretariatul de stat pentru relațiile cu cultele

1055 Budapesta, str. Báthory nr. 12
Secretar de stat: Gulyás Kálmán
Tel.: (+36-1) 441-2173, fax: (+36-1) 441-2172
Internet: www.meh.hu

Ministerul Afacerilor Externe (KuM) Departamentul pentru Drepturile Omului și Minorități

1027 Budapesta, str. Bem nr. 47
Tel.: (+36-1) 201-7723, fax: (+36-1) 201-7893
Director: Pecze Zoltán
E-mail: titkarsag.ekif@kum.hu Internet: http://www.mfa.gov.hu

Oficiul Central de Statistică (KSH)

1024 Budapesta, str. Keleti K. nr. 5-7
Tel.: (+36-1) 345-6000, fax: (+36-1) 202-0739
Referent bibliotecă: Sofia Sárbut
Tel.: (+36-1) 345-6390
E-mail: firat@office.ksh.hu Internet: http://www.ksh.hu

REZONANTE

Pește umplut, brânzoaice, sărmăluțe cu nucă

Deși văzusem filmul documentar încă pe vremea Postului de Paști, nici până acum nu au pălit imaginile și impresiile lăsate de acesta. Într-un serial lansat de ZDF, sub genericul „Preparatele culinare ale lumii”, episodul în discuție avea titlul „Să mâncăm în România”. Firește, telespectatorul neavizat s-ar fi putut gândi la specialitățile culinare dintr-un restaurant mare, dintr-o bucătărie celebră. Mă așteptam la vreo specialitate dintr-un hotel tradițional ca „Hanul lui Manuc” sau un restaurant cu patină seculară cum ar fi, de pildă, „Carul cu Bere”. Cu atât mai mare mi-a fost surpriza când camera de luat vederi s-a plimbat printr-o regiune deluroasă cam steepă, înviorată pe alocuri numai de coline acoperite cu viță de vie. Apoi privitorul a primit imagini din câteva liveze bogate și un comentariu care a explicat, pe unde „ne aflăm” – anume, în inima Dobrogei, prin coclaurile Bărgănelului, unde există câteva mănăstiri anonime, aproape cu totul ascunse de lume. Ei bine, în aceste mănăstiri se desfășoară o viață deosebită, o viață pe care maicile de acolo și-o împart între Cer și Pământ, slujind deopotrivă Cerul și Pământul.

Viața din acele mănăstiri nu e defel ușoară. Căci dincolo de îngrijirea credinței, dincolo de slujbe, rugăciuni, închinări, parastase, sărbători de hram și multe alte îndatoriri legate de viața spiritual-religioasă a mănăstirilor, ele, maicile, și-au edificat și o existență lumească bogată, variată. Aceasta cuprinde arcul generos dintre obligații fizice zilnice la îngrijirea bolnavilor și a vârstnicilor, dintre activități de binefacere și până la mun-

că efectivă în grădini, livezi sau pe ogoare. Filmul a prezentat viața celor 70 de maici din Celiberi cu toată varietatea ei, cu grijile stareței Casiana. Dânsa este responsabilă atât în privința respectării canoanelor mănăstirești, cât și în privința asigurării traiului zilnic din mănăstire. Pe deasupra, aici trebuie asigurată masa (respectiv mesele) și cazarea miișafirilor, a pelerinilor care vin mult și des. Oaspeții aceștia sunt fie simpli credincioși laici, fie înalte fețe bisericești, măicuțe de la alte mănăstiri sau studenți teologi, care toți vin aici pentru a se închina în biserică de hram și pentru a se adânci în misterele credinței, pentru a se reculege sau pentru a se liniști sufletește după traume spirituale suferite în goana existențială zilnică.

După ce prima parte a filmului a conturat circumstanțele traiului mănăstiresc, a urmat esențialul – arta culinară, specialitățile bucătăriei mănăstirești. Dar bunătățile de pe mesele minunate așternute au fost prezentate în toată „metamorfoza” lor. Bunăoară, pește umplut a fost prezentat de la momentul din care măicuțele din bărci au tras la mal plasele cu pești din heleșteul lor, după care a fost prezentat modul de curățire și condimentare prealabilă, urmat de prepararea umpluturii. Apoi s-a arătat cum era cusut la loc peștele o dată umplut, apoi pus în plită și prăjit. Firește, momentul culminant, cu efecte chiar dramatice, a fost cel când peștele gata prăjit a fost scos din cuptor, așezat pe o tavă frumoasă, apoi garnisit în fel și chip și pus pe masa festivă.

Același procedeu rezorizal a fost folosit de cinești când s-a prezentat prepararea sărmăluțelor de post. După ce în toamnă măicuțele au bătut nucile din livadă, în tot timpul iernii au spart nucile – saci mulți și plini. O parte din miezul de nucă a fost destinat comercializării, altă parte (la fel ca fasolea, macul sau lintea din alți saci) a constituit o parte din rezervele alimentare din cămările spațioase ale mănăstirii. Foile de varză murată – tot din cămările proprii – au fost pregătite în modul obișnuit, dar umplutura delicioasă a însemnat specificul acestor sărmăluțe: fără carne, dintr-o compoziție de mălai, nucă și orez, toate condimentate în mod deosebit. La fel de apeti-

santă a fost tehnologia preparării unei alte specialități: ciorba călugărească cu borș. Și în prepararea acesteia, telespectatorul a făcut mai întâi „ocolul grădinii de legume și zarzavaturi”, ca apoi să fie prezentată prepararea borșului, după care, într-un ceaun impunător din curtea gospodărească, să fie pusă la clocot renumita ciorbă. În același timp, în bucătărie se prepara aluatul pentru brânzoaice, dar și dospeala specială din grâu, mălai și vin pentru pâinea care urma, la fel, să fie coaptă spre întâmpinarea oaspeților. Pentru brânzoaice, firește, era necesară brânza. Iar brânza se face din lapte. Din lapte de vacă sau de capră. Dar laptele trebuie mai întâi muls. Așadar, telespectatorul a însoțit cameramanul pe întinderile cu iarbă abundentă ale mănăstirii, unde vacile și caprele pășteau sub ochii atenți ai măicuțelor, care seara mulgeau animalele. După aceea așteptau tractorul cu remorca, pentru a transporta cămile cu lapte la lăptărie și la mănăstire. Maicile preparau în continuare laptele: o parte se pune la prins, pentru a prepara mai apoi unt, altă parte se pune la rece pentru a putea fi smântănit, iarăși din altă parte se prepara brânza. La acel punct, a continuat firul tematic, prepararea brânzoaicelor, dintr-un aluat ușor, spumos, umplut cu brânza proaspătă, înmiresmată cu coajă de lămâie, zahăr și stafide.

În tot timpul rulării filmului era urmărită însă și sositrea succesivă a oaspeților, precum și fazele de pregătire ale mesei festive. În patruzeci de minute atractive și pitorești, telespectatorul putea afla frumusețile și greutatea vieții mănăstirești din perspectiva stareței sau a celei mai bătrâne călugărițe, a mecanicului-tractorist sau a preotului din satul apropiat. În sfârșit, toți cei implicați în pregătirea mesei, împreună cu oaspeții, s-au așezat la masa festivă.

„Să mâncăm în România” – după o rugăciune evlavioasă, după cinstirea bucatelor, și fără cunoștințe științifice ale alimentației moderne („sănătoase”), după canoane culinare tradiționale, după procedee alimentare seculare, dovedind luciditate vitală, cumpătare alimentară și evlavie creștinească față de roadele pământului.

— ilda —

S-a căsătorit de 100 de ori

Un bărbat din India care a devenit faimos pentru că s-a căsătorit de 90 de ori, intenționează să se mai căsătorească încă de zece ori, din generozitate, transmite site-ul Ananova. Udaynath Dakshiniray, în vârstă de 80 de ani, din regiunea Orissa, susține că a primit recent nouă oferte de căsătorie din străinătate. El spune că trei dintre miresele aspirante vin din Statele Unite și Japonia, două din Ungaria și una din Germania. Născut într-o familie prosperă de proprietari de pământuri, Udaynath s-a căsătorit pentru prima oară în tinerețe dar s-a despărțit pentru că nu a vrut să-și părăsească satul pentru a se stabili cu soția lui la oraș. Tânărul a fost atât de șocat și frustrat, încât a jurat să se însoare cu cel puțin

o sută de femei. Toate cele 90 de femei cu care a fost căsătorit până în prezent și care provin în principal din familii sărace, au primit de la Udaynath câte o bucată de pământ la nuntă. Bătrânul are 29 de copii și locuiește împreună cu una dintre soții, Mira, cu doi fii și o fiică. Când a fost întrebat de ce s-a căsătorit de atâtea ori, indianul a declarat pentru The Asian Age: „Nu pentru a intra în Cartea Recordurilor, ci mai degrabă ca să fac bine. Într-o țară în care femeile nemăritate sunt disprețuite, eu mă ofer să mă căsătoresc cu ele oferindu-le șansa de a scăpa de acest stigmat social. În plus, am avut mult pământ pe care îmi doream să-l dăruiesc femeilor sărace, însurându-mă cu ele”.

Natație

Nouă medalii pentru înotătorii români

De la Campionatul European de Natație de la Madrid, delegația românească se întoarce cu o impresionantă colecție, ce însumează cinci medalii de argint, trei de bronz și una de aur. Întrecerea continentală a avut loc în cursul săptămânii trecute. „A fost, fără îndoială, cea mai bună cursă a vieții mele”, a declarat **Camelia Potec** sâmbătă seara, după ce a câștigat titlul european al probei de 200 metri liber. Era deja la a treia medalie la competiția din capitala Spaniei, dar misiunea ei nu se terminase, pentru că duminică, în ultima zi a competiției, a mai luat o medalie de argint, învingând-o pe acea **Clocicova**, care, până la acel moment, a adunat deja două titluri europene.

Potec s-a calificat în finala probei ei favorite, la 200 m liber, cu al patrulea timp, dar a dat peste cap pronosticurile. Astfel, ro-

mânia a terminat prima cursă, după 1 minut, 58 de secunde și 20 de sutimi de la start, și a întrecut sportiva franceză **Solenne**

Figues (1:58.30) și pe suedeza **Josefin Lillhage** (1:59.45). Este prima și singura medalie de aur cucerită de delegația României la această ediție a Campionatului European de Natație, unde sportivii români au mai luat trei medalii de argint și cinci de bronz. **Simona Păduraru** și **Camelia Potec** au fost adversare în finala la 400 m liber. Potec a cucerit medalia de argint, iar Păduraru s-a clasat pe locul patru. Potec se află la a patra clasare pe podium, la întrecerea din capitala Spaniei, după ce a câștigat medalile de bronz în proba de 800 m liber și la ștafeta 4x200 m liber.

România a mai avut un medaliat, sâmbătă. Este vorba de **Răzvan Florea**, care a cucerit medalia de argint în finala probei de 200 metri spate, cu timpul de 1 minut și 58 de secunde. Titlul european i-a revenit austriacului **Markus Rogan**, cu timpul de 1 minut, 57 de secunde și 58 de sutimi, iar pe locul trei s-a clasat francezul **Simon Dufour** (1:58.54). Este una dintre surprizele plăcute produse la acest CE, iar performanța lui Florea demonstrează că românul poate avea pretenții la o medalie olimpică la Atena, chiar dacă în Grecia vor veni și sportivi din afara Europei. „Vineri seara, **Dragoș Coman** îmbogățise palmaresul delegației cu încă o medalie, de bronz, în finala probei de 1.500 metri liber. El a fost cronometrat cu timpul de 15 minute, 15 secunde și 42 de sutimi.

Palmaresul României la Campionatul European de la Madrid: 1 aur: **Camelia Potec**, 200 m liber; 3 argint: **Ioan Gherghel**, 200 m fluture, **Răzvan Florea**, 200 m spate, **Camelia Potec**, 400 m liber; 5 bronz: **Dragoș Coman**, 400 m liber și 1.500 m liber, **Beatrice Câșlaru**, 200 m mixt, **Camelia Potec**, 800 m liber, ștafeta feminină, 4x200 m (C. Potec, L. Lăcustă, B. Câșlaru, S. Păduraru)

Judo

România pe locul doi în clasamentul pe medalii

La Campionatele Europene de Judo, care au avut loc la București, România a reușit o performanță excelentă, ocupând locul al doilea în clasamentul final pe medalii! **Alina Dumitru** și **Ioana Dinea Aluaș** au devenit campioane continentale la categoriile 48 kg, respectiv 52 kg.

Pe primul loc în clasamentul pe medalii s-a aflat Spania, cu trei medalii de aur, una de argint și una de bronz, iar pe locul al treilea Turcia, cu două medalii de aur. Președintele Uniunii Europene de Judo (UEJ), **Marius Vizer**, a declarat, imediat după încheierea competiției că: „Rezultatele obținute de România au meritat efortul depus pentru organizarea Campionatului European la București. Cu tot spiritul patriotic, care zvâcnește în mine, acord nota 9 organizatorilor”. Secretarul general al Federației Române de Judo, **Constantin Savu**, a anunțat că federația va premia cu câte 5.000 de dolari pe fiecare sportiv calificat la Jocurile Olimpice. „Speram la o notă de 8 pentru organizare, din partea domnului Vizer, dar, dacă a fost 9, suntem cu atât mai mulțumiți”, a precizat Savu, care

a adăugat că **Marius Vizer** va oferi câte un autoturism Mercedes fiecărui sportiv, care va obține o medalie de aur la Jocurile Olimpice. Președintele UEJ a adăugat că va suplimenta cu câte 5.000 de dolari premiile acordate de FR de Judo celor două medaliiste cu aur. După Europenele de la București, România va avea patru reprezentanți la Jocurile Olimpice din acest an. Aceștia sunt **Alina Dumitru** (48 kg), **Ioana Dinea-Aluaș** (52 kg) – fete, respectiv **Claudiu Bastea** (78 kg) și **Gabriel Munteanu** (+100 kg) – băieți.

Fotbal

Bătania spre titlu, Aletea spre destrămare

În prima divizie a campionatului județean Bichiș, Bătania a câștigat cu un scor net de 4-1, în fața campioanei din anul trecut. Astfel echipa locală se îndreaptă tot mai sigur spre promovarea în divizia a treia a Campionatului Național.

În echipa din Bătania a strălucit atât conducătorul de joc **Turbucz**, cât și **Nedelea**, atacantul achiziționat în această iarnă. Primul se află și pe mai departe, cu 18 puncte, în postura de lider al clasamentului de golgheteri, iar românul, într-un singur sezon, a reușit să înscrie de zece ori, în tot atâtea partide. Bătania conduce clasamentul cu o diferență de șapte puncte în fața fotbaliștilor din Gyomaendrőd.

Tot în primul eșalon județean, Micherechi a pierdut cu 1-0, ca oaspetele echipei plasate pe locul doi în clasament. Astfel, cu cinci partide înainte de în-

cheierea campionatului se află la o distanță de șapte puncte de cea de-a treia poziție a clasamentului, care în sezonul de toamnă nu părea încă un obiectiv ireal.

În a doua linie județeană, Aletea a suferit o înfrângere umilitoare de 9-0, prezentându-se la jocul din deplasare cu un lot incomplet și fără antrenor. Astfel, pe banca tehnică a fost nevoit să se așeze antrenorul echipei de juniori, care l-a înlocuit pe **Kiss Tibor**, deoarece boala l-a împiedicat pe acesta în deplasare. **Mikulás János**, suplinitorul, s-a declarat foarte dezamăgit din cauza indiferenței unor componenți ai lotului aletean, care pur și simplu nu s-au prezentat la joc. Norocul echipei este că au mai rămas nouă puncte de avantaj față de formațiile de pe locurile de retrogradare.

Tenis

Pavel la 2 puncte de Top 10 ATP

Tenismanul român **Andrei Pavel**, care de curând a ajuns în optimile de finală ale turneului de la Hamburg, este la un singur pas de intrarea în topul primilor 10 tenismeni ai lumii. Sportivul român ocupă, la ora actuală, cu 150 de puncte, locul 11 în clasamentul ATP, la numai 2 puncte de slovacul **Dominik Hrbaty**, cel care se află înaintea lui. Pavel reușește, în acest fel, să fie cel mai bine clasat tenisman român

după **Ilie Năstase**, care a fost lider mondial la începutul anilor 1970. Andrei a urcat două poziții față de clasamentul din săptămâna trecută. La rândul său, **Victor Hănescu** a urcat 9 poziții în aceeași ierarhie, ocupând, în acest moment, locul 72, cu 35 de puncte.

Următoarele meciuri

22 mai (sâmbătă)	
Mezőkovácsháza-Bătania	17.00
Mezőberény-Micherechi	17.00
23 mai (duminică)	
Giula-Szentes	18.00
Aletea-Csárdaszállás	17.00

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionatul NB II	
Vecsés-Giula	5-2
Campionatul județean, Bichiș, div. I	
Bătania-Szeghalom	4-1
Gyomaendrőd-Micherechi	1-0
Campionatul județean, Bichiș, div. II	
Nagyszénás-Aletea	9-0

ROMÂNIA

Luni 24 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.40 Elector 2004 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Ora G 8.30 Teleshopping 9.00 Lecția de privit 9.30 Teleenciclopedia (R) 10.30 Surprize, surprize... (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Teleshopping 14.00 Vector III 14.30 Pro patria 15.00 Kronika 15.55 TVR în direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.15 Istoria Campionatului European 17.45 Elector 2004 18.00 Jurnal 19.00 Iartă-mă! 20.00 Lori, Dan și tanti Mili 20.30 Caravana premierelor 21.00 Foc încrucișat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesiștii 23.30 Film. Trăiește altfel! 1.10 Cinci minute de cultură 1.20 Jurnal (R) 2.20 Caravana premierelor (R) 2.50 Film (R). În lupta cu aligatorii 4.15 Cuptorul magic (R) 4.45 România 1... și strada (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Marți 25 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.40 Elector 2004 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Ora G 8.00 Teleshopping 9.00 Spectacolul lumii (R) 9.30 Caravana premierelor (R) 10.00 Profesiștii (R) 11.00 Corect! 11.10 Bravissimo! (R) 13.00 Jurnal de prânz 13.30 Teleshopping 14.00 Alege viața! 14.30 Kronika 15.55 TVR în direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.15 Istoria Campionatului European 17.45 Elector 2004 18.00 Jurnal 19.00 Film. Legea pământului 21.15 Foc încrucișat 22.15 Jurnalul de noapte 22.45 Poveste fără sfârșit 23.45 Film. Tributul 1.25 Cinci minute de cultură 1.35 Jurnal (R) 2.25 Alege viața! (R) 3.05 Film (R). Trăiește altfel! 4.40 Corect! (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Miercuri 26 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.40 Elector 2004 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Ora G 8.30 Teleshopping 9.00 Dincolo de hartă (R) 9.30 Cuptorul magic (R) 10.00 Lori, Dan și tanti Mili (R) 10.30 Isabelle Hupert: O viață pentru a juca 11.30 Corect! 11.40 Garatant 100% 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Teleshopping 14.00 Convingeri 15.10 Ex Libris 15.55 TVR în direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.15 Istoria Campionatului European 17.45 Elector 2004 18.00 Jurnal 19.00 Clubul de comedie 19.30 Ochul magic 20.30 Serial. Orice e posibil 21.00 Foc încrucișat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Nocturne 23.30 Film. Intrusul 1.10 Cinci minute de cultură 1.20 Jurnal (R) 2.20 Vector III (R) 2.50 Film (R). Tributul 4.25 Spectacolul lumii (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Joi 27 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.40 Elector 2004 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Ora G 8.30 Teleshopping 9.00 O vedetă... populară (R) 10.30 Soț și soție (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Teleshopping 14.00 Akzente 15.25 A cunoaște, a iubi 15.55 TVR în direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.15 Istoria Campionatului European 17.45 Elector 2004 18.00 Jurnal 19.00 Accidente în spațiu 20.00 Fotbal: Irlanda-România 22.30 Jurnal de noapte 23.00 Garatant 100% 0.15 Film. Toate fetele îl vor pe Archie 1.50 Cinci minute de cultură 2.00 Jurnal (R) 3.00 România 1... și filmul (R) 3.15 Film (R). Intrusul 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Vineri 28 mai

6.00 Jurnalul de dimineață 6.40 Elector 2004 6.50 Cinci minute de cultură 7.00 Ora G 8.30 Teleshopping 9.00 Ochul magic (R) 10.00 Tezaur folcloric (R) 11.00 Iartă-mă! (R) 12.00 Oamenii ca noi 12.30 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Teleshopping 14.00 România politică 14.30 Sănătate pentru toți! 15.00 Orizont 2007 15.30 Interes general 16.15 Euro Police 16.45 Pământul în 80 de zile 17.15 Clubul de comedie 17.45 Elector 2004 18.00 Jurnal 19.00 Soț și soție 20.30 România 1... și filmul 20.40 Soț și soție 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Filme șoc și filme șic 0.25 Serial. Districtul 1.15 Clubul de comedie 1.45 Cinci minute de cultură 1.55 Jurnal (R) 2.55 Film. Toate fetele îl vor pe Archie 4.30 Corect! (R) 4.35 Serial. Destine secrete 5.25 Sănătate pentru toți! (R).

Sâmbătă 29 mai

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Teleshopping 7.10 Desene animate 8.00 Întâlnirea de basm 9.00 Teleshopping 9.15 Debut 50 plus 10.30 O vedetă populară 12.00 Spectacolul lumii 12.30 Cuptorul magic 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 România 1... și Formula 1 13.30 Ora Olimpică 14.00 Formula 1. Calificări: Marele premiu al Europei 15.00 Bravissimo! 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Jurnal 19.00 Surprize, surprize (I) 20.10 România 1... și strada! 20.20 Surprize, surprize... (II) 21.10 Numărătoarea de surprize 21.20 Surprize, surprize... (III) 22.00 Jurnalul de noapte 22.20 Reflecții rutiere 23.30 Film. Bulworth 0.25 Serial. Districtul 1.15 Spectacolul lumii (R) 1.40 Jurnal (R) 2.40 Debut 50 plus (R) 3.40 Aventura sunetelor (R) 4.05 O vedetă... populară (R) 5.25 Teleshopping.

Duminică 30 mai

6.00 Universul credinței 7.30 Desene animate 8.30 Jocul planetelor 9.00 Dincolo de hartă 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Lumea-n care trăim 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Studio Formula 1 13.55 Formula 1. Marele premiu al Europei 16.00 Fotbal: Dinamo-Apulum Alba Iulia 18.00 Jurnal 19.00 Tragenile Loto 6/49 și Noroc 119.10 Film. Corporația 20.50 Minutul 91 22.00 Jurnalul de noapte 22.20 Film. Dezvăluirea 0.10 Pământul în 80 de zile (R) 0.40 Lori, Dan și tanti Mili (R) 1.10 Jurnal (R) 2.10 Lumea-n care trăim (R) 3.05 Tezaur folcloric (R) 4.00 Bravissimo! (R) 5.40 Teleshopping.

TVR

Luni 24 mai

6.00 Top sport (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Piersic show (R) 9.00 Natura și aventura (R) 9.30 Cinci minute de cultură 9.40 Atenție, se cântă! (R) 11.05 Marile cărți ale omenirii (R) 12.00 Lecție pentru viitor 12.55 Cinci minute de cultură 13.05 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Primul pas 15.00 Vot 2004 15.30 Eu, eu și... ceilalți 16.00 Știri 16.05 Serial. Rebelii 16.50 Cinci minute de cultură 17.00 Forum 17.30 Eco-Magazin 8.00 Serial. Pasiuni 18.50 Euro-Dispecer 19.00 Telegiurnal 19.50 Elector 2004 20.00 Serial. Marea Brava 20.50 Duelul poeziei 21.50 Teatrul. Trei surori 24.00 Film. Urme de neșters 1.30 Serial (R). Chicago Hope 2.15 Serial (R). Antrenorul 3.05 Remix 4.00 Știri 4.30 Eco-Magazin (R) 5.00 Veni, Video, Vici (R) 5.15 Telegiurnal (R).

Marți 25 mai

6.00 Conjugând verbul „a ști” (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial (R). Pasiuni 8.15 Serial (R). Marea Brava 9.00 Serial (R). Rebelii 9.50 Cinci minute de cultură 10.00 Tonomatul DP 2 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Euro-Dispecer 12.50 Cinci minute de cultură 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Emisiune în limba germană 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Răscruci 16.00 Știri 16.05 Serial. Rebelii 16.50 Cinci minute de cultură 17.00 Forum 17.30 Indonezia misterelor 18.00 Serial. Pasiuni 18.50 Euro-Dispecer 19.00 Telegiurnal 19.50 Elector 2004 20.00 Alege și votează! 21.00 Film. Domnul Comediei 23.05 Serial. Familia și legea 23.55 Euro-Dispecer (R) 24.00 Film (R). Regele trăiește 1.30 Film (R). Domnul Comediei 3.50 Cinci minute de cultură 4.00 Știrile serii 4.30 Indonezia misterelor (R) 5.00 Veni, Video, Vici (R) 5.15 Telegiurnal (R).

Miercuri 26 mai

6.00 Spune-mi ce te doare (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial (R). Pasiuni 8.15 Serial. Aventurile lui Jules Verne 9.05 Serial (R). Rebelii 9.50 Cinci minute de cultură 10.00 Tonomatul DP 2 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Euro-Dispecer 12.50 Cinci minute de cultură 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Parnasul 15.00 Vot 2004 15.30 Acces la succes 16.00 Știri 16.05 Serial. Rebelii 16.50 Cinci minute de cultură 17.00 Forum 17.30 Indonezia misterelor 18.00 Serial. Pasiuni 18.55 Euro-Dispecer 19.00 Telegiurnal 19.50 Elector 2004 20.00 Alege și votează! 21.00 Film. Pe deapsă capitală 22.40 Eurofotbal 23.40 Indonezia misterelor (R) 0.10 Film. B. Monkey 1.40 Film (R). Pe deapsă capitală 3.15 Serial (R). Familia și legea 4.00 Știrile serii 4.30 Indonezia misterelor (R) 5.00 Veni, Video, Vici (R) 5.15 Telegiurnal (R).

Joi 27 mai

6.00 Acces la succes (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial (R). Pasiuni 8.15 Serial. Aventurile lui Jules Verne 9.05 Serial (R). Rebelii 9.50 Cinci minute de cultură 10.00 Tonomatul DP 2 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Euro-Dispecer 12.50 Cinci minute de cultură 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Sista 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Cunoașteți drepturile 16.00 Știri 16.05 Serial. Rebelii 16.50 Cinci minute de cultură 17.00 Forum 17.30 Insolit 18.00 Serial. Pasiuni 18.50 Euro-Dispecer 19.00 Telegiurnal 19.50 Elector 2004 20.00 Alege și votează! 21.00 Film. 3 stele 22.40 Serial. Nemuritoarea 23.30 Insolit (R) 24.00 Film. Luptătorul 1.35 Film (R). 3 stele 3.20 Serial (R). Nemuritoarea 4.05 Știrile serii 4.30 Atlas (R) 5.00 Veni, Video, Vici (R) 5.15 Telegiurnal (R).

Vineri 28 mai

6.00 Cunoaște-ți drepturile (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial (R). Pasiuni 8.15 Serial. Aventurile lui Jules Verne 9.05 Serial (R). Rebelii 9.50 Cinci minute de cultură 10.00 Tonomatul DP 2 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Euro-Dispecer 12.50 Cinci minute de cultură 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Împreună, în Europa 15.00 Călătorii în Orient 15.30 Expediție în necunoscut 16.00 Știri 16.05 Serial. Rebelii 16.50 Cinci minute de cultură 17.00 Forum 17.30 Natura și aventura 18.00 Serial. Pasiuni 18.50 Euro-Dispecer 19.00 Telegiurnal 19.50 Elector 2004 20.00 Auto Club 20.30 Serial. Marea Brava 21.20 D'ale lui Mitică 22.20 Serial. Orleans 23.20 Serial. Inspectorul Linley 0.20 Film. Atenție, se filmează vampiri! 2.00 Serial (R). Orleans 3.00 Serial (R). Inspectorul Linley 4.00 Știrile serii 4.30 Auto Club (R) 5.00 Veni, Video, Vici (R) 5.15 Telegiurnal (R).

Sâmbătă 29 mai

6.00 Răscruci (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Serial (R). Pasiuni 8.15 Serial (R). Marea Brava 9.00 Serial (R). Rebelii 9.45 Veni, Video, Vici (R) 10.00 Top sport 10.30 Ora fără catalog 11.30 Serial. Lois și Clark 12.30 Spune-mi ce te doare 13.00 Serial. O femeie face carieră 13.30 Atenție, se cântă! 15.00 Film puzzle 16.00 Serial. Sabrina 16.30 Serial. Mercenarii universului 17.15 2/TVR 2 18.00 Serial. Fărmece 18.45 Alea cu Chimpi 19.00 Telegiurnal 19.25 Film. S.O.B. 21.30 Serial. Martorul tăcut 22.20 Concert 23.15 Serial (R). Mercenarii universului 24.00 Film (R). Atenție, se filmează vampiri! 1.45 Veni, Video, Vici (R) 2.00 Serial (R). O femeie face carieră 2.30 Serial (R). Sabrina 3.00 Ora fără catalog (R) 4.00 Serial (R). Fărmece 4.45 Serial (R). Lois și Clark 5.40 Telegiurnal.

Duminică 30 mai

6.00 Eu, eu și... ceilalți (R) 6.30 Veni, Video, Vici! 6.45 Teleshopping 7.30 Medalion de interpret 8.00 Ferma 9.00 Pescar hoinar 9.30 Arca lui Noe 10.00 Ti Amo 11.30 Serial. Lois și Clark 12.30 Dialoguri necesare 13.30 Atlas 14.00 Piersic show 15.30 Serial. Jocurile vieții 17.00 Casa mea 16.30 Vacanță la Roma 18.00 Serial. Aventurile lui Sindbad 18.45 Alea cu Chimpi 19.00 Telegiurnal 19.25 Televiziunea, dragostea mea 20.25 Serial. Chicago Hope 21.15 Serial. Antrenorul 22.15 Remix 23.15 Vacanță la Roma (R) 0.40 Film (R). S.O.B. 2.40 Serial (R). Martorul tăcut 3.10 Serial (R). Aventurile lui Sindbad 4.15 Știrile serii 4.45 Serial (R). Lois și Clark 5.40 Telegiurnal.

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

24 MAI, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

25 MAI, MARȚI (redactor: Anamaria Brad)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

26 MAI, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangarda „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

27 MAI, JOI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 MAI, VINERI (redactor: Anamaria Brad)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foia românească” 10.55: Avangarda „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 MAI, SÂMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” – magazin radiofonic euroregional 15.58: Încheiere.

30 MAI, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spiciuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acestuia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

26 mai 2004 (mtv ora 13.45)
Reluare: 28 mai 2004 (m2 ora 11.15)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Emisiunea în limba română a Televiziunii Maghiare va difuza un montaj realizat la întrecerea sportivă „Cupa Prieteniei”, care de această dată a avut loc la Pocei. În a doua jumătate a Ecranului nostru îl vom prezenta pe fostul consul general al României de la Seghedin, care a întreținut relații și cu membrii comunității românilor din Ungaria. Andrei Oancea de o lună și-a încheiat misiunea diplomatică în Ungaria.

Realizator: Aurel Becan

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 24 mai 2004

16.10–16.40 Universul culturii 16.40–17.00 Dialog spiritual 17.00–17.30 Emisiune electorală 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Marți, 25 mai 2004

16.10–16.30 De la om la om 16.30–17.00 Cronică germană (emisiune în limba germană) 17.00–17.30 Emisiune electorală 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Miercuri, 26 mai 2004

16.10–16.30 Viața la țară 16.30–17.00 Panoramic sud-vest (emisiune în limba maghiară) 17.00–17.30 Emisiune electorală 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Joi, 27 mai 2004

16.10–16.30 Spații subiective 16.30–17.00 Orizonturi sârbești (emisiune în limba sârbă) 17.00–17.30 Emisiune electorală 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Vineri, 28 mai 2004

16.10–17.00 Bătălia pentru primărie 17.00–17.30 Emisiune electorală 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Sâmbătă, 29 mai 2004

16.00–16.30 Film documentar 16.30–17.30 În prelungi 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Duminică, 30 mai 2004

16.00–16.30 Musica Viva 16.30–17.00 VIP-uri de duminică 17.00–18.00 Cântecul de acasă.

Sponsorul nostru

Internet aproape pe gratis!

De la 625 Ft brut pe luna, cu tarife subventionate de stat!

Bichisclaba Matáv Pónt.
Postaköz Tel.: 66445-546

axelero
tiszar

RADIO ROMANIA INTERNATIONAL

Emisiunea în limba română
24 de ore din 24
pe www.rri.ro

UMOR

www.resursadefun.ro

BINE AȚI VENIT
BAI NUNTAȘI
← 200 m →
RESTAURANT
CAZARE
CAMPARE

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 259-430552, Fax.: 259-427372
E-mail: inbox@rve.net
– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vârstă
Ascultați RVE non stop și pe Internet la:
<http://www.rve.net>
TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45
SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sâmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

Pe jos spre „Esența lucrurilor”

Expoziția lui Constantin Brâncuși la Modern Tate din Londra

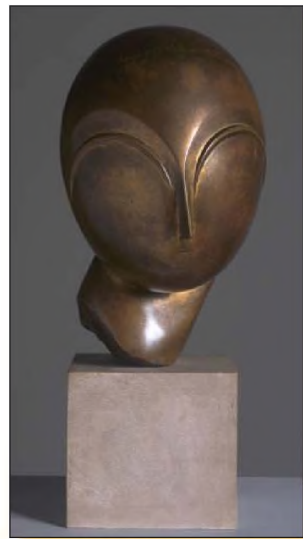

Ca unui modest admirator, și nicidecum priceput analist al artei, printr-o fericită coincidență mi s-a ivit posibilitatea să vizionez expoziția periodică „The essence of things” („Esența lucrurilor”), la galeria Modern Tate din Londra. În perioada șederii mele în Capitala engleză, aflând despre expoziția la care nici nu visam în momentul planificării drumului, am încercat să rememorez cele citite despre Constantin Brâncuși, înșirând în minte notele biografice ale sculptorului, care avea să fie întemeietorul unui curent artistic, despre opera lui imensă adunându-se biblioteci întregi, însemnări ale celor mai de seamă critici de artă sau colegi de breaslă.

Fiul țărânului gorjean Constantin Brâncuși a pornit pe jos tocmai cu un veac în urmă spre Paris, crezând că la el acasă nu mai are ce să învețe. Nimeni nu știa atunci că cele patru luni petrecute pe drumuri vor însemna primul pas spre cucerirea lumii artistice, spre întemeierea sculpturii moderne. Tânărul fiu de țaran care învață să se întrețină singur de la vârsta de nouă ani, ajungând în „Capitala culturală a lumii”, intrând în atelierul marelui Rodin, după primii ani de admirație față de maestrul,

părăsește tutela sprijinitorului său, spunând că „nimic nu poate crește la umbra arborilor mari”. Și înțelepciunea țărănească avea să nască „părintele sculpturii moderne”, care cu experiența cioplitorului de lemn se întoarce la formele originale, căutând în materie întotdeauna esențialul. Ei bine, prietene, ai transformat anticul în modern! – a afirmat Douanier Rousseau, atunci când a văzut „Rugăciunea”, „Sărutul” și „Cuminența pământului” în anul 1907. Brâncuși a fost acela care a eliberat sculptura de tot ceea ce era de prisos și ne-a redat conștiința formei pure. (...) Opera lui Brâncuși, în afară de valoarea ei proprie, are

o importanță istorică în dezvoltarea sculpturii moderne”, scrie Henry Moore, în lucrarea sa intitulată „The Sculptor”. Și am mai putea înșira calificativele aduse de personalități mai mult sau mai puțin remarcabile artistului român, devenit o țintă principală a celor mai exigenți colecționari de artă. Constantin Brâncuși a realizat în arta plastică ceea ce un alt mare spirit român, Constantin Noica, avea să definească ca „nevoia sintezei”.

Lucrările sale sunt arhicunoscute, fiind accesibile prin nenumărate publicații, care reproduc „Pasărea măiastră”, „Capul de copil dormind”, „Madam Pogany” sau „Pasărea în văzduh”. Ele se află în galeriile celebre din cele patru colțuri ale lumii. „Sărutul” la Philadelphia Museum of Art, „Capul de copil dormind” și „Începutul lumii” la Centrul Pompidou din Paris, „Madam Pogany II” într-o colecție privată, cine știe unde. Dar lucrările sale se află și în galeriile Guggenheim din New York și Veneția, la Basel și București.

Și toate astea la un loc, o posibilitate unică de a le vedea, poate pentru o viață întreagă. Sculpturilor artistului român, în Tate Modern din Londra le-a fost rezervat un spațiu imens, de 9 încăperi uriașe, ele ocupând o jumătate de etaj în impunătoarea clădire a galeriei de arte plastice moderne. Într-o încăpere cel mult patru piese, dar, de exemplu, „Pasărea în văzduh” ocupă singură un spațiu separat. Titlul și

originea sculpturilor sunt marcate pe pereții albi impecabili, imitând literele mașinii de scris de odinioară. Vizitatori copleșiți de operele lui Brâncuși sunt studenți cu notițe, zăbovind câte un sfert de oră la o singură creație. Decență uimitoare în stil elegant englezesc, demnă unui papă al sculpturii. La vederea pe viu a acestor capodopere ale culturii universale, parcă timpul își pierde ritmul obișnuit al scurgerii. Paznicii saloanelor insinuează, prin zâmbete îngăduitoare, că au norocul să stea zile întregi în

compania „Sărutului” sau al „Cocoșului” original. Dame și domni, privesc curios la lumea de pe fotografiile ce arată „Masa tăcerii”, „Poarta sărutului” sau „Coloana infinitului” de la Târgu Jiu, o lume tainică pentru londonezi. Mă simt norocos. Am văzut în original, la ceea ce acești distinși englezi se uită ca la o lume ce nu poate fi cuprinsă în realitatea ei. A trebuit să mă duc la Londra ca să simt ce înseamnă Constantin Brâncuși pentru arta universală. „Esența lucrurilor” își va închide porțile în această duminică.

Ștefan Crâsta

FOAIA
românească

21 MAI 2004
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Laura Martin, Rita Păcșas. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2004: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.